

ASHA ARCHIVES

317

मि

2355

आशा भट्टकाथि
2355
ASHA ARCHIVES

॥१॥

ॐ नमः श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसर्वज्ञाय नमः ॥ तंत्राख्यान कथा कोष्टवृद्धि पञ्चप्रबोधिनि ॥ आदित्यादिधितियेव त्राणि धारणा
निजं तत्र ॥ १ ॥ तंत्राख्यान भने को कथा हाधारणा गर्नु ॥ यो तंत्राख्यान को वृद्धि मा जो मनुष्ये ले धारणा गर्छ ॥ पञ्चश्रीसृज को कि
रिग तुल्ये दुंछ ॥ यो कथा हा को नै जं न ले धारणा गर्नु ॥ लक्ष्मण वें सदा वा के वा के भवति ना सनं ॥ हंस भ्या गिय माने शेष कर्म
शेष पतन जथा ॥ १ ॥ जस मनुष्ये ले सर्वदा वचन को रक्षा गर्नु ॥ वेला वचन न हेरि वो त्या को वचन ले ना सं दुंछ ॥ राज हंस सवै ल्ये
येक कर्म करण्डाई ले जादा कर्म ले वचन प्रकास गर्नु ॥ कर्म वृत्त कर्म भयो थो ॥ तस्को उपख्यान ॥ येका देस का निकट माय
कत लाई रहेछ ॥ तस त लाई विषे ॥ येक कर्म वश्या को रहेछ ॥ येक दिन को प्रस्थान मा वंस्स भुवन वार ॥ राज हंस उई तस त लाई
विषे आफ्नो सहज ले सुन्दर त लाई देखि वस्स आया ॥ तस विच विषे कर्म ले राज हंस देख्यार वार्ता गरी लाग्यो ॥ तपाई
हुरुका हा वोट आई नु भयो ॥ भनिकुर्म ले भनूदा हंस हुरुक हेछ ॥ हामि हुरु वंस्स भुवन देयि आश्रु भनूदा कर्म भंछ ॥
वंस्स भुवन को वर्ण कस्तो छ के वनूद वस्तु छ ॥ मेरा भुन्या को वडो ईक्षा भयो कहनु हव स भनूद ॥ कर्म को वचन भनि हंस
सवाल्दा भयो ॥ हे कर्म वंस्स लोक को वर्ण वार्ता सहज जिआ भयो को नागरा जाले पनि कहन सकिन ॥ हामि पंछि जा
तिले क्याति मिलाई कहिस कुं भंदा ॥ कर्म भंछ ॥ तिवंस्स भुवन को महिमा हेर्ना मेरा अति ईक्षा भयो ॥ तपाई का रुपा

॥१॥

मदेयि कृपा भया जावस ॥ मेरा जन्म को सुफल गगया जावस भनि अतिकरुनाले व्यापारिक कहुवाले हंश था
इंभंदा ॥ हंस को कहुणा जायोर हंस कहंदे छुन ॥ ते सोति मिले भंछो भने हा मिठ पाये गछो ॥ तिमिले वेला वसत न
हेरि दोल नुं नुं देन ॥ हा मिले नछो डं न्याल के हि वो लुं देन भनि ॥ नाना प्रकारे अर्नि दिये रय क काठ को मारु
मा दात ले चे पाई हंस हरु ले पनि ॥ दुईतिर काठ चुचाले समाई कर्म करण वंस्तु भुवन ले जानु भनि तलाई दे बिउ डाई
ले जानु दो भयो ॥ तस विषयाम वाशि गोठाला हरु ले देघार भंछ ॥ हेर हेर संझो हो कहुवा करण हंस ले उडाई लेगा
यो ॥ अव हंस ले जा होछो डुछुन ता हाति मिहा मिले लिई ला भनि ॥ अव ईवचन कर्म ले भुयो र अत न हृदय मा को
ध भयो र वोल्दा भयो ॥ मैले गगया को पुन्ये का प्रभा ॥ ले म वस्तु भुवन सो ग जांछु भनि उत्तरा दिया ॥ कहुवा आकास
देयि सञ्चार पृथ्वी मा पर्दा भयो ॥ तस अर्थ ॥ वेला वसत न बुकि वा के प्रकासन गर्नु ॥ १ ॥ अजात कुल सिल सिला
ने वा सो देये न रे पचित ॥ डीं डीं करे प हृदो येन ह तो म द विशा पिनि ॥ २ ॥ कुल सिल न जाने मनुक्षे करण वासन दिनु पा
से पनि न गर्नु वा से पनि न वस्तु ॥ आफु ले सो भावेन जांन्या उपियां करण वास दियो ॥ ननु दति सर्पिनि भने को जम ग मारि
दियो ॥ तस्को उपयान ॥ य कहंदे सको राजा को सेजा विषे मंदति सर्पिनि भन्या को यक जुम ग पुष्ट भ मोटाई र ह्या को थियो

तशविचमा अतंतडुवलोभयाकोडीपिआ॥ रक्तयानाकोसबोदेनजांन्याउपिआधुलोदेधितिस्केरआये॥ तसविचमा
 उपिआलेवकुंतैमोरायाकोनुगुरादेघोर॥ तनुकानजिकमांगयेसेवाकुसलभंछु॥ हेमंदविसर्पिनितिमिलेकाओश
 दिघायाकोप्रभावलेपोस्तांगभेमोराये॥ मयेलोपापिछूदुहुलेपिडीतभैरह्याकिछू॥ रक्तयासकोसबोदेनजांन्याबायु
 कोमात्रआहागरारिह्याकिभञ्जर॥ अतंतडुवलोभैरह्याकिथीआतिमिलेवानुभयाकोओशदि॥ अलिकतिदयाप्रसं
 नभैदिनुहवेंस॥ मेरासरिपुष्टगराईनानिमित्रनानाकारलेपार्थनारादीभयो॥ उषियाकोवार्ताभुनिनुगुराभंछु॥ हेठ
 पिआअनेकघृततेलमत्तमांसपकुवानुददहिमधू॥ आदीवदरसकोतेजलेसरिमाव्यापितभैरह्याकोराजाजोधि
 ये॥ तनुकारक्तयानालेमेराजियेपुस्तभया॥ तेराईशोक्तआईजाभनिवोलाईराघ्या॥ आजकारात्रीदिघेराजासयनकु
 नेवितिकेतलाईरक्तबुवाईला॥ अलेवसिरहभनिराजाकोनिन्दाभयापछिवानुभनि॥ आपुवड्याकोठाईअपन्यामा
 उपिआवोलाईराघुदोभयो॥ तसविचमारानीभयोरराजासयेनकुंदा निन्दा नकुंदे॥ उषियालेभौकसहननसकिघांनु
 दोभयो॥ तसविघेराजाकोपिडीतभयोरयसयेजेमाजुगुराभयोभनि॥ केटीहुरुवोलाईदेघायेनुगुरामारिदियो॥
 उषियामात्रभागिजांदोभयो॥ दिनदिनघानेनुगुरासमाचरमारियो॥ तसअर्थ॥ आपुलेसभावनजांन्याकाराजाको॥
 निन्दानभैकरायाईदियोरजमरामयो॥ तसअर्थ॥ सोभावनजानेकरावासनदिनुयासैनगनु॥ ॥वरपेरिउतशत्रु

नां सुखमिन्नकारयेन ॥ नदीवाटर सुखेण राजपुत्रो निपातितः ॥ ३ ॥ मनुभयो तापनिजानि विचक्षेण कृते मनुष्ये ॥ ननि
को सुखं भयापहि मनुभयो तापनि संसर्गनगनु ॥ सुखवाटर सितप्रतिगर्दा यकराज कुमार मनुभयो ॥ तस्को उपव्यान
॥ एकनगरको राजपुत्र लेयक वाटर माहाप्रतिगारि राखे को थियो ॥ जाहा गया तापनि आपु सित संकेले जाछु ॥ एक
दिनको प्रस्थान विषे राजपुत्र अभुवार चहुं वाटर आफ्र अधीरा धिसिकार जोदा हरिन मृग देखार माहुं भेनुदा ॥ माहा
दुर्गं धवन विषे भागे भयो ॥ राजपुत्रो पनि पछि पछि जोदा माहा अधीर वन विषे पुग्यार ॥ अतिथकाई भयो रयक वृक्ष
को छाहरि मा ॥ घोडा वाधिराज पुत्र येक शिला को वेठ करि वस्दा थकाई ले निद्रा भयो ॥ तश विच माराज पुत्र सित
संकेले गयो को वाटर ले ॥ राजपुत्र का सुख माहुं झुवरा को भुपाई वस्दा ॥ मन ले चिंतना गर्ने लाग्यो राजपुत्र करण दुख दि
ने हिंझो यके चोर मा माहुं भनि ॥ अति को भगारि प्रिति भाव ले आफ्ना वल ले सामर्थ्य भयाको ॥ सिला येक उचालि मि
झा मार्ग निमिन्ना ॥ राजकुमार का सुख माहुं झुले होनुदा राजपुत्र मनुभयो ॥ तस अर्थ ॥ सुख मानि ससित येति मित्र
भया तापनि प्रतिनगनु ॥ ॥ येक दरपृथि पृं वा ये चं प्रति माहारी वा ॥ आसा हित विन स्मित भैरुं राडाई वपछि
ना ॥ वदरे येक सिरडुई समुद्र का तिर मा सर्वदा काल वास गरि रह्यो का ॥ भैरुं राडा भेने को पछि आफै अहित भै मृ

॥३॥

भयो ॥ तस्को उपघ्यान ॥ कोने काल विवे सिर डड्यक पेठ भया के ॥ भैरुं दाना मगया को पंछि समुद्र मा सर्वदा का
ल रहं दोर रहे छ ॥ एक दिन विवे असुत फल एक वहाई ल्याया को येक सिर ले पायो ॥ घान लागदा अर्को सिर ले
मारो जा दा ता ये के पेठ मा जा छ ॥ तपनि स्वाद दुई ले विंरु गर्नु मलाई आधा देउ भनि मारो ॥ अर्को सिर ले भंरु ते
ले भन्या के दुदा ता ते से हो ये के पेठ जा छ ॥ तरयो ता मै बांरु भनि उल्लाई नदि आ फुर्य कले बांरु दो भयो ॥ ता हा प्रा
त ॥ फल न पाउने सिर ले चिंत नागया ॥ ते स्को त्यो चे ए भया पछि मपनि ते से गरुं ला भनि विंरु नागरि व सिर ह्यो का
विचमा ॥ समुद्र ले येक विष फल वहाई ल्याया को देख्यो रलियो ॥ अघी को विधान ले विष फल खाई हाल्यो ॥ ता
हा प्रात ॥ विष फल को विष ला गि दुवै सिर मृत्यु क भयो ॥ नम भंरु ॥ आफला दम्र भाई संरु कल हं न गर्नु विरोध पनि न
गर्नु ॥ ४ ॥ ॥ संचये सलु कर्तव्य कर्तव्य नास्ति संचये ॥ एते संचये सिले न धनुषानि निपातिता ॥ ५ ॥ तस्को उपघ्यान ॥
संचये भन्या को गर्नु अधिक संचये न गर्नु ॥ अधिक संचये गर्दा धनु कले यो चि जं म्यु क मयो ॥ तस्को उपघ्यान ॥ कोने
येक देस को व्याधा ये करे छ र सिकार जांदा येक मृग मारि वो कि आउदा का विचमा येक वंदेल देव्यो र धनुषे वारा
ले हा ल्यो ॥ ईसर को विधा ले पिडी त भै वंदेल को धभै व्याधा करण मारि दियो ॥ वा हा प्रात ॥ मृग वंदेल व्याधा इति नष्ट

॥३॥

सुभयाकाठाईमा प्रशांत्तपवासले आहार खाजिहिदने जम्बुकले ईने हेरु सुभयाको देव्यार भन्नुलागा
॥ धन देधन दे मेरा भारो पले मिल्यो यति आहार पायो ॥ अवं मेरा ठूलो भोजन मिल्यो अवयो माथु दुई चारै मेना व
रु दिन पुयाई खाईला भनि हर्ष मान गार्ण लाग्यो ॥ अवस वरुत मेनाई पवासले घाटि भुकेको ॥ घाटि भीजाई ह
लो भनि धनुक माजोरिए ये कोन साखाई भनि ॥ ताडो चपाई धनुक माजोरिया को ताडो चपाई दहि नियो रध
नुक से फियो आफना घाटि माथो चिजं जम्बुक सुन्न कभयो थो तस अर्थ अतिसंचयेन गर्नु ॥ ५ ॥ ॥ काका
ये उपेक मित्राणि फड्करा भुजस्व क ॥ तेना हे वृक्षे मारु डा परिवारेन सो भने ॥ कागकारा से रिया को जम्बुक ह
रु कुमित्र यस्ता परिवार गारि वरुणा को देखि परिवार निको छैनन् भनि मरु खचठि भागा भनि मालिनि
ले गया को शोक ॥ ॥ एक वन विषे सुगवंदेल आदि भक्षेन गरित प्रभेय कव्या धुनिन्दा भै वरुणा को थि
यो ॥ ये व्याधु फूल योजि ही ईने मालिनि ले देखि ॥ माहात्रास भयो र फूल को माला ससाई ॥ वृक्षे माचठि भागि ग
या को विचमा ॥ मालिनि ले ससाया को फूल को माला व्याधु को सरिर मापे यो ॥ व्याधु विचहि हे दा फूल को माला
देव्यार व्याधु बोल्छ ॥ मलाई कक्षे पुजा गर्नु आयो तेरा निर्भये भयो त्रास मानु पर्देन ॥ आव भनि बोली यो र मा

लिलिभंक्षे॥ मैलेतपाईकापात्रमाफुलचहार्डनआयांपुजागयाकोमैलेहोभंनुदा॥ वाहाप्राक्त॥ व्याघ्रलेअभये
 वरदि रुखवाटवहि भन्नलागे॥ हेमालिलिनिदिनप्रतितसथाईफुलचहार्डनआईनपछि॥ मैलेदिनप्रतितसृगवं
 देलदिपठाईला॥ अनेकदर्वेपनिदिपठाईलाभनि वेऊकोवाचावंचूनगर्दीभये॥ तसदिनदेविदिनप्रतितमा
 लिलिलेफुलचहार्डनजांक्षे॥ तसव्याघ्रलेपनिदिनप्रतितसृगवंदेलेदर्वेआदिदिपठाईछ॥ ऐंस्तेअन्योन्नेपुति
 रखाकाविचमा॥ जोमस्तकागरजंमुकलेदेव्यारभंछ॥ ईडईव्याघ्रमनुक्षेकोअन्योन्नेपुतिनगराईनु॥ व्याघ्र
 थाईतिमिरमजाई॥ सेवागारितिकोचुकलिगारिमनुक्षेकरामराईहिडभनि॥ त्योमनुक्षेमराईव्याघ्रलेकाई
 नसकेकोरक्तमाधुचोकटाचोहीहामिहकलेपनियानपाईलाभनि॥ संमधारणागारिव्याघ्रकाअगाडिगैसेवा
 गारिकागलेगोचराई॥ हेव्याघ्रस्वामितपाईगुणनितिसाखलेसंपुर्णकुनुईछ॥ तरहामिअज्ञानिसुखतपाई
 काअमंडलदेवननसकिआयूं॥ येकअजिंकूरछभनिआईभंनुदाव्याघ्रभंछ॥ क्याहोभनमैलेकेहिअर्थपायेन
 भंनुदाकागलेभन्नलागे॥ हिस्वामिसिंहराजतपाईथाईदिनप्रतितफुलचहार्डनआईनेमालिलिले॥ तपाईला
 ईमानीकोअंईकारगारिआये॥ तिनकोपछिपछिसेनासिपाहिलिराजसहितआयोहोकिमित्रलेभंनुदा॥ जे

म्वुकक्षरुं भनूदा जम्वुककहंछु हेमाहा राज अवश्ये हो ॥ मैलेपनि शुन्या भनूदा व्याघ्रकहंछु ॥ ते सो हो भन्या कशो
गागो हो भनूदा कागजं म्वुककहंछु हे स्वामि मालिनि ते अघो मानु मालिनि मारिया को देखि ॥ समीपि हि सवै भारु
भनि समभार नागरि रहंदा ॥ सदा को दिन दिन प्रतित को निमगन मालिनि ले ॥ पुलचहार्डन भनि जानूदा कागजं म्वुक
परिवार गारि वश्या को देखि संगत ननि को गनै को नजि कन जानु भनि चित्र नागरि मालिनि भागे रुख चहिनु ॥
॥ वाहा प्रातः ॥ व्याघ्रकहंछु हे मालिनि ते केन भागे रुख चहिनु ॥ दिन प्रतित को मेरु पाई मा पुलचहार्डन आर्ड भनि डा
केर मालिनि शोक गार्थे ॥ कागजं शुक मित्राणि भन्या को शोक को अर्थ ॥ व्याघ्र ले पायेर कागजं म्वुक मान्यो
व्याघ्र मालिनि को अधिको जस्तो अंनो ने प्रतिगारि ह्या ॥ नस्कारण कुसंझु गनै मनुक्षे को पाशं नगनु ॥ ६ ॥
॥ ॥ उपाय नहि जतवा के कारण भयो ॥ इस पर्व वल ले वडु गरी सामर्थ्य छैन ॥ इस पर्व ले तबो हसो होरि कुरी
उन न पाई खाई दिंथ्यो ॥ नस्कारण ले तबो हाहा संज्ञान भयेन ॥ निसंज्ञान भै सो गजान भयेन कुंदैन ॥ अवश्य स
पमारि संज्ञान होला भनि ॥ राजपूत्री अरोडिका श्रवण सिक्की त्याई कृष्ण सपर्व वश्या काडुला माहाहि दिडलार ॥
अरोडिका सिपाई हरु ले लिन जानूदा ॥ नसविचमा कृष्ण सपरिसाई पुलि आर्डनेछु ॥ नसविचमा सेना हरु ले क

॥५॥

हम सर्प मोचन गरि सुन कोसि की लै जाई नु ॥ तसई पाये गरि सर्प मोचन गरि संज्ञान तुल्याई सो गत जान तुल्या उपयो भनि
हुई अस्त्र पुरुष म तो गरि सुन कोसि की लै जाई ॥ एनिकोसि पाहि हरु ले देखाई करण कस सर्प वस्या को डला मार विदि
दो भयो ॥ तस विच मारनिकोसि पाई ले देखा र लिन भनि जादा ॥ कस सर्प ले रिस ले फना उठाई आये ॥ ई सर्प देखि गरनिको
सेना हरु ले सर्प करण मोचन गरि सुवर्ण कोसि की लै गयार ॥ अफोडी ए बकुल जां दो भयो ॥ वाहा प्राज्ञ ॥ तिरु काग हरु का सं
ज्ञान तुल्याई सो गत जान दा भया ॥ तस अर्थ ॥ बल भंनु दा बुडी डुलो हो ॥ ७ ॥ जस्ये बुडी बल तस्ये निर्वुडी शेष कुणे वल ॥ ये
स्ये सिह वरा ए जा सस केन निपाजित ॥ ८ ॥ जस मनुष्ये की बुडि ऊंछ तस मनुष्ये करण वलियो भंनु ॥ बुडी न ऊंने मनुष्ये को व
ले छे न भंनु ॥ बुडी ऊंने ले घराया ले वन राजा वन को सिंह करण मान्यो थ्यो ॥ तस को उपघ्यान ॥ यक वन विषे सिंह ले मृग
वंदे ल आहार योजि हिडदा ॥ तस विच माय क सरया ले भेत न लाग्यो र सरया ले चिंत्त नागनु लाग्या ॥ अव मे ए मृग क
ऊंने समये आर्य प्राप्त भयो ॥ तिसिंह ले भेट ऊंने वितिके मेरा प्राण हरण गर्छ ॥ आपदा आयु प्राप्त भयो पछि दरले ऊंनु देन
सुरे ले मनुष्य क दा चित उपाये गरि ला गि गया जिव वाचि जाला ॥ भनि चिंत्त नागरि वस दा सिंह भेट भयो र सिंह भं
छनु ॥ मैले मृग हरिण सरयो आहार योजि हिडहु ॥ अवत लाई फेला पाया मैले खांछु भंदा सरयो कहंछु ॥ तिमिले

॥५॥

सकल कसो गारि मार्ग पाये ला ॥ मेरा राजा तिमि भंनू दा बलिया छुं दे छुं भुनि वरा हले भंनू दा ॥ सिंह कहें छुं ते सो भन्या
तेरा राजा का हा छुं ॥ तिस सिंह कल मलाई देखाई दे भंनू दा ॥ घरा हा भंनू मदेखाई ला आठ तिमि पनि भंनू दा ॥ बलवान
भया को सिंघ लाई ले गयो ॥ अघी देखि आ पुले देखे को पुया लन भया को ई डार माहे रयो ॥ सिंह ले ई डार माहे री ॥
आफना छाया देखे र चिंत ना गरुं ॥ सिंह र हे छुं भनि को धले जु र भेदा तक दी मुड की देखाई नो ना प्रकार ले देखा
यो ॥ आफना हाजा ओ फे देखि अरु सिंह होला भनि ठान्यो ॥ भव मा रू भनि को धले ई डार मा फल हा ल्यो भयो
ता हा प्राज्ञ ॥ मा धि आठ नन सकि सिंह मृतुक भयो ॥ तस अर्थ ॥ तस का बुझी छुं सो मनु से बलवान भंनु ॥ तस्क नव
हुं स्थु लो हो भंनु ॥ ८ ॥ ॥ मृत पश्य पश्य पुत्र र पश्य पश्य चित्तात्मन ॥ भिन्न चेश कुटो प्रिति नष्ट हो पिक दावन ॥ ९ ॥
पुत्र मया को सो क मेरा पुछ को सो क मित्र नष्ट भया पछि प्रितिका हा छुं ॥ भनि ना गले भन्या को शोक ॥ तस्को उप
ख्यान ॥ एक नगर का पति ममाय क कुवा धियो ॥ तस कुवा ममाय क नो गले वा सगारि वस्या को धियो ॥ एक दिन का
विच मा वृक्ष र ले कुवा का समिप मा वेद पा रये नगरी ॥ वेद पा रये नगरी का सब दले नाग को आनंद भयो ॥ ई डार
खाट निस्की ना गले सुवर्ण को कले मरु रिदिं दो भयो ॥ ता हा प्राज्ञ ॥ तस दिन देखि ति वृक्ष र ले दिन प्रति त वेद पा

॥६॥

ठगछ ॥ नागलेपनिदिनप्रतितसुवर्णकल्लोलदिथ्योयकदिनवांस्त्राजाननपाई ॥ आफनाछोरैपठाईदियोतसवे
दपाठगयाकोभुनि ॥ नागलेदिनप्रतितदियाकोसुवर्णकल्लोलदिदाभया ॥ तसविचमातसवांस्त्राजलेचिनागर
लाग्यो ॥ हामिलेदिनकोदिनपाठगरिकाहातकपुन्याई ॥ यकेदिनलेहुनेगरियोनागकाआगेभुडालेजाईभनिचिं
ननागरि ॥ दिनप्रतितकोपाठगाराजांदाविषेपाठसमेवितिकै ॥ नागलेभुवर्णकोकल्लोलदिनआये ॥ तडाविचमा
तिवांस्त्राजलेबडलियरनागकोसिरमाहनुभनिहानेकोपुछरभयोर ॥ नागकोपुछरमायायेलभयोरनागकोधभयो
र ॥ योवांस्त्राजकरादशोरसुसूकभयो ॥ वाहादेधिउपांन ॥ तिनकात्वेलामाछोरआयेनरु ॥ हेराजांदाछोरनाग
त्तदसिसुसूकभयाकोदेधिवांस्त्राजकहछ ॥ हेनागयोतिमिलेयतिकोसर्ज्यादाभनिउचितगदीतसविषेचेतवचनभुं
न्याभनिनागकरानिडागरिनानोप्रकारगरिभन्याकोनागलेभुनिनागकहछ ॥ हेवांस्त्राजतिआदोबलेहोईनति
आछोरलेमेरापुछरकाठिदिदांमेलेदेसमायाभनिनागलेभनूदा ॥ वांस्त्राजलेआफनाछोरकोअपराधहोभनिचिंत
नागरिनागथाईविंतीभर्दीभयो ॥ हेनागराजातयोदोबछेनर ॥ मेराछोरकोअपराधलेसुसूभयोतापनितथाहा
आअभिप्रायेअधिकोहेअंन्योनेधितिलेमेलेपाठगनुआउला ॥ तिमिलेभुवर्णकाकल्लोलदिनुहेवसभनूदा ॥ नागले

॥६॥

भने का श्लोक ॥ मित पश्यसि पुत्रं शेष ॥ भने को श्लोक गरि नागले हां शेष वास्तरा फर्कि गयो ॥ तश अर्थ ॥ चेहान नि को भया
पछित संमनु क्षे सित प्रिति दुंदेन ॥ ६ ॥ ॥ संग्रह सुलु कर्तव्य काल न दे प्रिति हिते ॥ यदु सप पयो जे न वल्ले नो पिव सि क
त ॥ १० ॥ निश्चये ज्या भया ता पानि सचये गरि राखनु ॥ को नै काल मा प्रजो जन दुंदे छे छे ला को सुख वाट सप पश्य को राख्यो
आफना पुरुष वास्तरा वश्य भयो ॥ तस्को डय घ्या न ॥ को नै यक दे समा यक धनां छे वास्तरा को दुइ स्वास्ती रहे छ ॥ विवा
ह गन्या किं वास्तरा छे डि अर्कि स्वास्ती का हात मा भडार दुवे दि अन्न पानि दी सर्व मये यो त प्रितिले सो पिरावे को थियो
॥ ति वास्तरा जो थियो अर्का को काज गरि नि म्या क गरि जिउ पालि रह्यो कि रहे छ ॥ उवां त ॥ ते स विच मा ति वास्तरा कि वा
र मा यक भिक्षु कले भिक्षा माग रा आयो ॥ वस्तरा भंन ला गि नू हे भिक्षु क मे रा य स्ता वि पति ति मि लाई मे के भिक्षा
दिई ॥ आक्रा दुवले ओ फे म न्या कि दुं भनि नू भिक्षु क से उ स वे दुख क हं दि भई नू ॥ वाहा प्रांत ॥ भिक्षु कि रा भंन ला गि च ॥
हे माई ते सो भया मर्छ पाये दिई ॥ मे ले दिया का ड पाये गे न भया म भंन भू द ॥ तसो पुरुष प नित सा वश्य मा दुने छ ॥ तस अ
र्थ ॥ जो वस्तु भया ता पानि सचये गरि राखन व निदान ते रे भलो होला भनि अर्ति दि जं नू दि भई नू ॥ वाहा प्रांत ॥ भिक्षु कि नि
का अर्ति लि त स दिन दे वि दुझा का ठई त्या दि सचये ग दि भई नू ॥ ते स विच मा ति वास्तरा प्र देश मा दान पुजा का नि मि न्ये

॥७॥

जाद॥ तसबो ह्मणिले सो ला मा पा नि भर्न गई न॥ पा नि भर्दा घे ला का मु ख वा ट सर्प पंथो रत डा वि च मा भि छु क का व च
 न स म नि॥ घे ला मा प द पा को सर्प स मे त घे ला का मु ख वा ट क प र ले थ नि घ र ल्या ई भ डार मा नि दान ग रि रा वि॥ त स वि च
 मा वृ ह्म ण को र जि स्वा स्ती जो थियो॥ ति नु ले चि त्त ना ग री ला गि न॥ ति न ले अ ति चि त्त ना ग री ला गि न॥ ति न ले अ ति स
 च ये ग छे न भ नि॥ वृ ह्म ण का व च र स्वा स्ती ले वृ ह्म ण क र ण भं नु दि भ ई न॥ हे भ ति ति मि मे र स भे द भ ई के न व सो॥
 ति मि मे र अ न्यो ने धि ति ग रि॥ त स भं डार मा म प सि हे रु ला मे र भं डार मा प नि ति मि प सि हे र भं नु दा॥ वृ ह्म णि भं
 न ला गि न॥ हे वी हे मे र के छ म से ई के हो ला॥ क से म ला ई के दिं छ के छ र हे र भ नि नू र दे वा ई न॥ हे नी को म नू शु वा
 प नि छे न भं नु दा॥ को छी जो थि या भ न ला गि न॥ क से भ या ता प नि जे ठि वृ ह्म नि ड ई थो क ले श्रे ष्ठ भ या कि ति मि
 शे ई॥ त स अ र्थ॥ त स भं डार मा अ र्थी मे ले हे र भ नि हे री ला गि न॥ हे दी र घे ला को मु ख क प ड ले टा के को मु ख दे खि अ ने क
 प्र का र ले स च ये ग रि रा ये को दे खि भ पु वि व लु हा ला भ नि चि त्त ना ग रि क प ड सो लि हे दी॥ घे ला को मु ख वा ट सर्प नि स्कि
 वृ ह्म ण कि पि या रि स्वा स्ती क र ण सर्प ले द सि मा रि दिं दो भ ये॥ वा हा प्रां त॥ वा ह्म ण जो थि यो धि ति प्र भा व ग रि ना ना प्र क
 र ले ओ स धि ग री ला गि न॥ ओ स धि ला गे न र ति नू का प्रा ण न र ह्य की वृ ह्म ण ले भु न्यार घ र फ कि आ ई क र ण॥ म न्या को
 स्वा स्ती क र ण अ ग्नि स स्का र गी क र ण दिं दो भ ये॥ वा हा प्रां त॥ वृ ह्म ण ले वृ ह्म णि क र ण भं न ला गि न॥ हे पृ ये अ स्त्री॥ ति

॥७॥

मिलेवहुत प्रकारलेनानाओसविगारिसधैवाचंज्यालतमोदोखेन॥उन्काकारालेवृक्षभयोअवप्रांतघरसार
तिमिलेनिदानगरितालकुचिसोपिदिनदोभयो॥तस्कारणसंचयेगर्नुपर्छ॥कोनैकालमाकेहिहोतपनिप्रजोजन
हुन्छ॥१०॥॥वहुभिन्नोविरोधनोडुर्वलैस्तुबलिपश्या॥यस्येसयतरुश्वेवसरभैस्तुनिपातितो॥११॥जसमनु
क्षेलेवहुतजनसितविरोधनगर्नु॥यकजंकुलविषेकृष्णसर्पले॥येकषडावृक्षेलेसलहमात्रेणविरोधगमारुइवे
कोषाणगयो॥तस्कोउपव्यान॥कोनैकालविषेयकथलमायककल्पवृक्षेथियो॥तसुकल्पवृक्षेमुनिकृष्णसर्पलेवा
सगारिवशाकोथियो॥तसविचमायकदिनविषेधेरैसलहआयाकोदेखि॥कल्पवृक्षेकेपिभन्नलागिनुरेइकराअ
वअंधकालकोसमयेआयुप्राप्तभयो॥भनिरोयाकोभुनिहृक्षसर्पभन्छ॥किंचित्सलहआयोएतिमिकेनतेलोक
पमानभैदण्डछो॥तिसलहसवैघाईमाचनगर्नेसामर्थमेरेछ॥भनिअहंकारलेफनिउठाईकल्पवृक्षेवरिसत्वका
रणवस्दोभयो॥तसछिनमाअनेकसलहआईतसभुमि॥तसकृष्णसर्पकोआगमुषमा॥वसिआखाअंडमुषमासल
हवस्याकोदेखि॥कृष्णसर्पकोधभैकोटिकोटीसलहघाईमारिदिदोभयो॥वाहाप्राज्ञ॥कोतानकोटिअयुतसलह
ओईसर्पकोमुषआगमावसिसाडाकृष्णसर्पवृक्षभयो॥वाहापट्टिकल्पवृक्षेकोपातवोकाचुर्णगारिघाईकल्पवृ

॥८॥

शे मोचन गरि ॥ तस अर्थ ॥ धेरै सित विरोध न गर्नु ॥ ११ ॥ ॥ पछि न किल भुक्त्ये दारिद्र्य विसेषता ॥ यसै चाहार दोषे
न व्यापरो गव योजथा ॥ १२ ॥ जस मनुष्ये ले अन्न प्रकासन गर्नु ॥ विसेष दारिद्र्य प्रकासन गर्नु ॥ अर्का ले देखाई खाँदा व्या
घ्रु ले वये लमारि दियो थ्यो ॥ तस्को उपपन्न ॥ येक पर्वत विषे येक व्याघ्र उपाको थियो ॥ एक दिन को विचमारो
रु येक भाई प्रवत कं पमान गरि माहा सबूद ले कर याको सबूद व्याघ्र ले भुनि सबूद को अनुसार ले व्याघ्र दियो
रु चिन्तन गर्नु लाग्यो ॥ कौन जंतु विरहो ला भनि गुप्त ले जाई हेरु भनि हेर्दा तिगो रुले धाँस खायाको देख्यो रु चिन्तन
गर्नु लाग्यो ॥ घास खाने वलियो कुँदै न ॥ घास खाने तामेरो आहार हो भनि ॥ लेखान गरि जाई लाग्यो व्याघ्र ले गो रु मा
र्दा भयो ॥ तस अर्थ ॥ जस मनुष्ये ले खाना मा गुप्त गर्नु पर्छ ॥ १३ ॥ अवापारेषु व्यापार यो नर कटुक मिच्छेति सतथा
नि हतश्चेत किलो त्या निच वानर ॥ १४ ॥ जस मनुष्ये ले अर्का को रोस मन गर्नु ॥ एक वाद ले फलाशिठो कदा संधि
मा परि वादर मृश्र भयो थ्यो ॥ तस्का उपपन्न ॥ येक कौनै वन विषे वोसि हरु ले काठ ताछे द्यो ॥ साना तुल्या वंदा
नि मित्र वने मा फला सिठो कि तस विचमा ॥ भोक ले पिडीत भयो रु वोसि हरु येक स्थल मा जाई खाँदा खान ला
ग्दा ॥ तस विचमा तश वन विषे भ्रमन गरि हिडने वाद ले फला सिठो कि रं येको मुगस समेत देख्यो रु ओफे ह्वे

॥९॥

मानभैफलासिठोकनलागे॥तिफलासिठोकेकोवारमाडुवफलपत्रा॥तेसैविचमाफलासिठिकिदाडुवैफलचापियो
रवादरसुसकभयो॥तसअर्थ॥युकोकोरोसोमनगर्नु॥१३॥समुत्पनेष्टकार्जेसुयस्यवुडीनदियेते॥नदीत्रगतिदुर्गस्था
जलमुडुनुवानर॥१४॥जसपुरुषलेठुलाकार्जेविषेदषुदादेवुदैवुडीहिनगर्नु॥यकवादरसमुन्दकोमारुमापु
यायाकोवेलामासतिविर्जगारिवुडीप्रकाशगारिजिवरशागारियोथो॥तस्कोउपघ्यान॥कौनैयकवनविषेयक
वादरथियो॥तसपर्वतकानजिकमावडेसमुन्दथियो॥तससमुन्दकापारिकूमअस्त्रिपुरुषथियो॥तिवादरकुर्मकोमि
त्रभैअन्योनैप्रितिभैधेरैवर्षप्रज्यातभुयलेमित्रप्रबंधलेकौनैदिनमाकुर्मलेवादरआफेनाअंरुमाचहाइसमुन्द
माखेलाठनलेजांछ॥कौनैदिनमावादरलेपायामालेगंडनानाफलअम्बारारिदिंदोरहेछ॥तसैअन्योनैप्रितिग
रिरह्याकोथियो॥वाहाप्रोत्त॥येकदिनविषेकुर्मनिलेचिंननागर्नुलागिनु॥मेरपुरुषतिवादरसितप्रितिगारिमे
रोमायाहुदाठनलागे॥अवतिवादरकोमुदकलेजोनवाइसंतोयकनेछैनभनि॥यतिसनलेचिंननागारिआफ
नापुरुषसेठभंदिभईन॥हेस्वामिमगभिनिभज॥तसअर्थमेलेरुचायाकोकुरेखानदेठभनिरुकुर्मभंछ॥हे
यअस्त्रितैकेभंसेमदीठलाभंदा॥कूर्मिनिभंसेहेस्वामितेसोभनेतपाईकोमितवादरकोमुदुहिकिधानदेठ॥

॥७॥

निद्रकामुदुषानदिया मेरोपेतमारह्याकोवालसुईकोहत्यातिमिलाईईलाभनिषारात्यागगर्गतयार
भई॥ निद्रकावचनभुनिपुरुषकछुवालेभंनलागिनु॥ सिवशिवअस्त्रिहत्यावालहत्यायोतिईकि॥ मित्रदोहिग
रोभनिअनेकप्रकारलेचिंत्तागर्गलाग्यो॥ अस्त्रिमन्यादृहभुंयेईछपुत्रनभयाकुलेकोनासईछ॥ मित्रदोहिभ
यापनिहवसअवमितकोमुदुअस्त्रिपुत्रवचाईभनिकछुवावाटरकाआअयमाजायेरभंछनु॥ हेमित्रवादरईस
मुदुपारतपाईलेभोगगन्याकोफलकुलछ॥ मैलेहेरिआयाकोअंम्वतिमिलाईबुवावनलेजाईलाभनिडगु
दैआयाभन्यो॥ वाटरभंछनु॥ हेमित्रईसमुंदपारकोअंम्वामैलेकसोगारिखानजाईलाभंद॥ कुर्मकहंछहेमित्रमे
राईपामेराभागनातिमिवसरमंपारिपुयाईला॥ भनिनानाप्रकारकोविस्वासगरिसमुंदपारलेजांछभनि॥ समुंद
मापडिलेजांनुदोभयो॥ वाहाप्रांत्त॥ समुंदकामारुमापुनेवितिकैकछुवालेवाटरकरा॥ समुंदमाचिपुल्याईवसा
ल्ललाग्यो॥ कछुवालेजलमाचिपुल्यायाकोदेखि॥ वाटरलेत्रासमानिभंनलाग्यो॥ हेमित्रकुर्मतिमाविस्वासलेमआ
॥ तिमिलेमलाईकेगर्गआदोभनिवाटरलेभंनुदाकुर्मकहंछनु॥ हेमित्रतमासितिनिकोगभिनिभैरहेछ॥ तस्कारणा
तमामुदुषानदेईभनिहत्यागारिमागिनु॥ तसअर्थतिमिमार्गकोअंझकारगरिमैलेगयाभनिकुर्मलेभंनुदा॥ वा

॥८॥

दरभंछन॥ हेमिअकूम तेसकासअधिनैभंनदोहोअधीदेवि केनभनेन॥ तत्राकर्जेमामेरेजिउलेकुन्याकाज्य॥
गरुला॥ अवकेगहंतिमिलाईमकेदिईजाहाभनेमुदल्यायाकोछैन॥ अंकुमात्रल्यायाकोछमुदुभनेमवदपा
कोवासवपाकोरुवमाहुंघाईआयाकोहु॥ ताहीजाईरहिकिदिईलाहिउभनिपुल्याईफकाईल्याउदोभयो॥ वा
हाप्रांत्त॥ रुयमनिकहुवापठाईवादरुयमाचठिरुयमाथिवशिभंदछन॥ हेपापिमित्रदोहिसुखकूमजाहा
आगहोलाताहामुदुहोलाभनितिमिलेकसोजानिनभनिकहुवाकोमुखमावादलेमुतिदीनदोभयो॥ तस
अर्थहुलाकोर्जेउतपेन्नहुंदाविषेमतिधिर्जेगरिवुद्धापकाशगनुपछ॥ १४॥ कर्तव्यनिचमित्राणिदुर्वले
नवलियश॥ जस्येनागोवनव्याधामुखिकस्तुविमोचित॥ १५॥ आफुवडाभयातपनिसेनाकोमित्रगनुपछये
ककालमायेकवनविषेहातिपासामापयारमुसालेपासाकारिरक्षागयोथो॥ तस्कोउपयान॥ कौनैयकवनवि
सेनानापकारकामुसावत्राकोथियो॥ तसठाईविषेहातिकोसेनालेआहागघासघोजनआयाकाहातिमुसा
लेदेघोरभन्नलागो॥ अवतिंमाहाघाछोरछोरिमनेकारनआयो॥ तिहातिकोसेनालेकूलीमाछि॥ अवतिमि
हामियसोवक्षेहोईन॥ सेनालेवडाक्षंभजनगर्गभनिमुसाहुरुलेमदोगाहिहातिराजाकोअगाडीजाईसेवाग

॥१०॥

रिमंड ॥ हे हस्ति राज यस स्थलमा हा मो छो ए छो रि छ तस अर्थ तपाई हरु का पावले कुच्या को वेग ले म छ ॥ तत्र
अर्थ ॥ इवा ट पाई ला गुन ह व सु भ नि प्राथ ना गरि ह स्ति राज फ र्का ई दि न दो भ यो ॥ वा हा प्रा त ॥ ति हा ति हरु अ ने
क व न च ह न जो र दा ॥ त स व न वि ये त्वा धा ले था पि र ये को पा सो म ॥ ति हा ति हरु स वे प यो र जा न स के ले भ य न ॥
दि न आ ठ स म्प ड प वा स व ड पा ॥ वा हा प्रा त ॥ य क दि न मु शो डु ल्ज जो दा हा ति पा डा मा प न्या को दे वु दा ॥ अ धि को
उ चे त स म कि आ पु ला ई चेत ग र्गा के रा आ पु ले उ चित ग र्हा भ नि चि त्त ना गरि आ फ्रा स डी सु सा ह रु वा डु ला
ग रि हा ति हरु का पा सा का टि दीं दो भ यो ॥ त स अ र्थ ॥ व ड भ यो ता प नि सा ना सि त प नि मि त्त र्ग नै प छ ॥ १५ ॥
॥ चो र ले गो यु ग ड न्ने वि शि चेत भु जि व त ॥ अ न्ये था नि थि त्त यो त्री य द स्त्रि भ ज ने न र ॥ १६ ॥ चो र ले गो रु श्रु
सं प ति भ ज ना ग र्नी का वि ये स र्व अ न्ये था वे र्थ डुं छ ॥ चो र ले गो रु चो र भ न्द दा वां ह्म रा को जि ये र दा भ यो थ्यो ॥ त स
को ड प घ्या न ॥ को नै य क दे स मा य क वं ह्म रा वे द सा स्त्र न जा नि या को ध न प नि कै हि न डुं नु द ॥ कि सा न ग रि वा
डु ला भ नि चि त्त ना गरि अ ने क ग्राम मा गो ॥ गो हि क नि ल्या ई दा गो रु हि ड न स क दा र वी भ यो र वां टे मा वा स व
स्ति भ यो ॥ वा हा प्रा त अ र्ध रा त्र भ यो र त स वि च मा चो र ले गो रु चो हं ला भ नि आ यो र ॥ त स वि च मा पि सा च ले प नि

॥१०॥

ब्रह्मरादेव्योरवाठलाभनिआउदोभयो॥ तशविचमाचोररुपिसाचकोभेठभयोरचोरभं॥ अधिमेलेगोरुलेजांइभं
नूदा॥ पिसाचलेपनिबुल्लरामेलेअधिजांभुभनूदा॥ तिडुईकोवलावलकोकलहभैरहंदा॥ तिवांल्लराविम्योरदेवूदाचो
ररुपिसाचकोविवादगरिविवाकोदेव्यो॥ वहुतवासभयोरवडासबुदलेकरयो॥ तिसबुदतववाठोविसेवासगरिर
ह्याकावनियालेदेव्या॥ हिणगयातववनियांकचोरपिसाचलेदेव्योरचोरपिसाचभागिजांनूदोभयो॥ वाहावांन॥
वनियाहुरुलेतिवांल्लराक्षेडंहुतांभुनिवनियांकासंगतमातसवांल्लराजांदाभया॥ तिसमस्तवार्तरजाथोईवि
विगंदोभयो॥ तिवार्तरजालेभुनि तसवांल्लराकराएजेसहितअनेकंदछिनादियो॥ तिवांल्लराकराभुषआनं
दलेरहंदोभयो॥ तसअर्थ॥ लक्ष्मीभजनगर्नेवैलामाकसेलेविद्युगयातापनिवेथंऊंछ॥ १६॥ मानुरेसर्वकारेखुतोरमा
नेनमुखेनसपुरेवाससिहते॥ १७॥ कोनैकारेभयातपनि तंभिनगर्नु तंभिनगर्दीमाभुनकामुजुरकागभैभयोथो॥
तस्काउपव्यान॥ एककोनैदेसमायकदलिइवांल्लरादेसांनराजानभनिजांदायेकवनोंतरविसे॥ काठलेप्रतिमानना
याकोकुमारदेव्योरयसेदेवताकोपुजाकोहिगर्नेरहेनछ॥ भनिचिंननागरिदिनप्रतिकुमारकोपुजारगरिवसदो
भयो॥ वाहावांन॥ वंल्लरालेपुजागर्दीकाठकोप्रतिमावेनायाकाकुमारसंतुष्टभयोर॥ ओंकारमुर्तिदेवाईआफना

॥११॥

वाहनभुनकोमजुरनचाईदिनप्रतिसुनकोपोकोदिनप्रतिहारिदिंदोभयो॥ तिसैगदीधौरेवर्षप्रयात्रभुनकोपोकोदिंदा
ब्राह्मणधनायेभयो॥ वाहाप्रोत्र॥ ब्राह्मणलेचित्रनागरीलागोदिनकोयकपोकालिवत्रा॥ दिनप्रतितकोपुजा
गदीतसविचमासदाकोजस्तो॥ भुनकासुननचाईनआयाकोवेलासा॥ तसब्राह्मणलेघोचालेकुइदाभुनकामजु
लेकागभयो॥ तसअर्थ॥ कौनेकाजभयापनिस्तेभननगनु॥ १८॥ यावगर्जिनमोरेकोजलमाभृत्यतिष्ठति तवदा
शिविवावोरंरुससर्पनडुओते॥ १९॥ कौनेकालमाऋषसर्पकोआसिविषप्रव्यात्रनगरिकुषामावशिभ्यागुता
लेगजमानगदीकससर्पलेमारिदियोथ्यो॥ तस्कोउपव्यान॥ कौनेयकवराविषयोधरिहेछुतसपोधरिवि
षेयकभ्यागुतालेवासगरिरहाकोधियो॥ तडाडाईमासर्पजानुदोभयो तसविचमातडाभ्यागुतालेचित्रनाग
रीलागण॥ धेरैवर्षभयोतससर्पलेमनुषेकराउइपोरविषलागेनभनिमनलेचिताईसर्पलाईलेषेनगरि॥
गजमानगदीभयो॥ तससर्पलेभ्यागुतालेगजमानगयाकोदेव्यार॥ सर्पकोधभैभ्यागुताकरासर्पलेदसिमा
दीभयो॥ तसअर्थ॥ अकीकोवलपरक्रममनहेरिगजमाननगनु॥ २०॥ जस्येबुद्धिसुखंतश्येनिर्वुद्धिस्तुकूयेभु
खं॥ सर्वकुलमडेस्थोनिस्क्रांताजंस्तुकोधपा॥ २१॥ जसमनुषेकोबुद्धिंछुतनकाभुखंछु॥ बुद्धीनछुनेमनुषे

॥११॥

ले भुवपाईनु कै हें छैन ॥ हातिको पेट भित्र पसिनि स्कनन भै वरुपा का जे सुक बुझीले निस्कोथो ॥ तस्को उपया
न ॥ को नैय कवन विषे जं बुकले आहार गो जिहि दुदा ॥ तश विच माये कहति मया को देखि माहा हर्ष मानले
भन्या ॥ धंदे मेरा भाग्येले मिल्यो अवयो छाला घान रुंदेन ॥ हातिको मार्ग वाट पसि सुदु कले जो घाईलो भनिग
योग ॥ सुदु कले जो घान लाग्यो तस जं बुकले दिन गया को पनिथा हा भयेन ॥ दिन दिन हातिका पेट मार ह्या तश
विच मा सुजे को ते जले हातिको मार्ग दुला भुको र निस्कने वाटो पायेन ॥ पेट मा चत पोतले चत्तु लाग्यो तश
विच मा बुझ पुत्र नारद तश ठाई मा आई दो भयो ॥ ब्राह्मण ॥ हातिको पेट भित्र काश बुद भुनि कुं सुक मानि
भन लाग्यो ॥ यस हातिका पेट भित्र को छ भनि दाक दो भयो ॥ तिजुले वोलाया को सबुद जे सुकल भुनि महुं
भनुदा ॥ नारद ले पद मं शपान ध्यान गरी ला गिर ह्या काहु भनि जे सुकले भनुदा ॥ नारद भंछु नृति मि पद मगु
रु भया मकन पद मज्ञान सि काईनु हवस भनि भंदा ॥ जे सुक भंछु तेरा पद मज्ञान शि काईना को मनु भुवा भ
या ॥ सागर स मुंड को जल ले वसाई ॥ ईडा दि देव लोक दिग पाल ल्याव भनि भंनुदा ॥ नारद मुनि पद मज्ञान सि
काईना को भले ॥ मेघा पठाई सागर को जल वसाई ॥ ईडा दि देव लोक आई दो भयो ॥ ब्राह्मण ॥ सागर को ज

ललेहातिको मार्गभिज्योएतसजंस्वकवाहिरनिस्किभादोभयो॥ तसजंस्वकभागेकोईडादिदेवलोक
 लेदेव्याग॥ हिनारदमुनीस्वरनपाईकापदमपुहतेहिहोकिभनि॥ होइगगिसवदेवताभाफ्राआफ्राआअंयमा
 जांदोभयो॥ तसअर्थ॥ तसमनुषेकोबुद्धीहुन्छ तसलेसर्वदाशुखपाईछ॥ तसअर्थ॥ सवैभंडाबुद्धीहुलोहोभंचु
 ॥१२॥ कुलिलेनहतोमाशमसोपिमत्सोपिसलितंगत॥ मत्समाशपरिभृष्टकिनपत्रेपत्रिजंस्वक॥ १३॥ हु
 रजंस्वकमाशुचिललेलेगयो॥ माछाजलेमापयोमाशुहरायोमाछापायेन॥ तैलेकसोजानेन॥ हेजंस्वकभनिपुरुष
 करामारिसिआउनेअस्त्रिलेगन्याकोशोक॥ जंस्वककराहोसगदोभयो॥ तस्कोउपयान॥ कौनैयेकदेशमाध
 नादेवनियांरहेछ तनकोअस्त्रिकोनामवचनवतिभन्याकोरहेछ॥ तिवनिजाकिपूत्रीअतिशुद्धरिईनहेर
 अस्त्रिपुरुषअन्योनैशुखलेवसदा॥ एकदिनविषेयोवानियाकिपुर्वीअतिशुद्धरि॥ अर्कीदेसकोजोभनपुरुषये
 कलगितगयो॥ तारसितरशभयारआफनापुरुषमारिसर्वसोलियोएतिअस्त्रितीजारपुरुषउवअस्त्रिपुरुष
 मिलितेसनगरदेविनिस्कीभागिजांदोभयो॥ वाहाप्राज्ञ॥ एकवनमापुगेरवडतथकाईभयो॥ कदमृष्टेको
 छाहारिमाविआमगदोभयो॥ वाहाप्राज्ञ॥ तसविचमा॥ तसस्वास्मिताईनिन्डालेपिडीतभयो॥ अतिर॥ तसविचमा

माहापुरुषलेचिंत्तनागर्दोभयो॥योस्वास्मीलेआफू॥पुरुषकरामारिसर्वसोलिसपछिलाग्यो॥तसअर्थ॥मेरा
प्राणमेराप्राणहरीलाईपनि केहिआसर्ज्यमान्येदैन॥तसअर्थ॥योस्वास्मीमेरोघरलेजानुहुंदैनभनिचिंत्तनाग
रि॥तसलेल्यायाकाधनद्वेसवेलेप्यो॥यकदुःखाकोसिरानिराधि॥आलमालसवेलेयरअस्त्रिकरणताहिछोडी
भागिजांदोभयो॥वाहापां॥तिस्वास्मीनिदलेविमूरेहेदापुरुषपनि॥आपुलेल्यायाकाधनद्वेपनिकेहिनदे
बूदावरपरहेरीलागिरा॥रकाहिनदेबूदा॥घरमापुरुषमारिआयाकोसमझि॥अदकेगरुकाहाजाईभनिचिंत्तना
गरिहुंदैहुंदैघरफिर्दा॥तसविचमा॥यकनगरकोनजिकमानदितिरमापुरि॥तसविचमा॥तसअस्त्रिकोचतित्रप
रमेस्वरलेहेया॥तसअस्त्रिकोचितहेरुंभनि॥श्रीबुंलाविष्णुजांदोभयो॥वाहापां॥श्रीमाहादेवजम्बुकभैमा
सुलिआईदोभयो॥तसविचमा॥श्रीविष्णुमाछाभैयोलांमापश्यो॥तसविचमा॥जम्बुकलेमाभुछोडी॥योलाकोक्षेई
कोमाछासमाईनजांदा॥श्रीबुंलाचिलभैमाभुलेगयो॥माछापनिभिन्नपश्यो॥योमहिमातेसस्वास्मीलेदेव्यो॥
श्लोकगर्दो॥कुलिलेराभनेकोश्लोक॥माभुचिललेलेगयो॥माछाभिन्नपश्यो॥माभुपोयनमाछाहरयो॥कसो
भयो॥जम्बुकभनिपुरुषमारिआवनेस्वास्मिलेजम्बुककराहास्यगया॥तसश्लोककोअर्थजम्बुकलेपायो

रशोकगन्या॥ मुर्तिसिलपरिभ्रष्टकुलसिलविवर्जितं॥ कीमावदसिदुबुद्धे आत्मनकीं भरेपति॥ जंस्वुकलेभनेकोहेडु
 रात्माडुबुद्धीआक्रपुरुषमारि॥ कुलसिलसोभावभ्रष्टगणिआठने॥ अरेडुएत्मातेराआत्माकेकसोजानेन॥ तैलेमलाई
 कीनहास्यगर्क्षसभ्रददा॥ योजंस्वुकलेभनेकोवचनभुनितिस्वासीरोईकराचिंतनागरिवनांजरविषेधमरागरिहिड
 दोभयो॥ तसविचमायकसंन्यासिभेतभयो॥ तिवंचवतिलेभंदाभया॥ हेसंन्यासिमेरेपुरुषहरलेमलाईगयो॥ अक
 तपाईजाहातकजानुंछ॥ ताहातकमेरशोकगनुहोलाभनिशोकगरिनु॥ ॥ कविरेखुपुखेबुयुधिनेबुभुग
 विषु॥ सांतेभुप्रामयाकेकासाभाकुसलेमववि॥ कदमकुलकोरुखमनिनिडुभैवसदामासछाडिगयाकोस्वा
 क्षिकोतिवापाईमासेवाकुसललाईपठायकोछ॥ योशोकसंन्यासिलेदेसदेसांतरमा॥ योशोकभनिहिडदोभयो
 वाहाप्रोत॥ एकदिनविसे॥ एकनगरमा॥ एकलेशोकभुनोरमाहापुरुषभंनुदोभयो॥ हेसंन्यासियोशोकरनेस्वा
 क्षीक्षेई॥ योशोकभंनुहोलाकसोभने॥ ॥ आसासेतनमित्रेणमित्रंभवतिनासर्न॥ तेहंभयेभभितेतमयांते
 कासिभुंही॥ निश्चयेभाकुपुरुषकरामारिसर्वसोलियेरमपछीलागिनु॥ तसअर्थ॥ मेराब्रसभयोरछाडिआयां
 भनि संन्यासिलाईयोशोकगरिपठायो॥ वाहाप्रोत॥ संन्यासिलेयोशोकतसअस्त्रिलाईकहा॥ तसअस्त्रिकोचिं

ज्ञानामानिगमाभयोरभिधेनिभैदेसात्राफिर्दिभईन॥ तसअर्थ॥ अयीपाछिनहेरिवाकेप्रकाशनगर्नु॥ दोवनहेरि
नवुहिअकीकणनिडानगर्नु॥ २१॥ स्वानेतेचमुगतंचव्याधुसिंहभयेकृतं॥ अकीतंचडरापुणस्वानभवि
येति॥ २२॥ कुकुरलेमुगमुगलेव्याधु॥ व्याधुलेसिंहमेलगयायोमादेरसेकवानर॥ २३॥ जसमुक्षेलेहुलाकीजिवि
सेदेसुदादेहेवुडीहिननगर्नुकिर्जेगर्नु॥ एकवादरसमुंडकामाफुमापुयायाकोवेलामा॥ मतिधिर्जगरिवुडीप्रकासग
रिजिवरक्षागारिआयोथ्यो॥ तसकोउपव्यान॥ कोनैयकवनविषेयकवादरथियो॥ तसपर्वतकामिकटमानजिकमा
वडासमुंडथियो॥ तसतमुंडकोपारिकूर्मअस्थिथियोतिवादरतिकूर्मकोमित्रभैअन्योन्येप्रितिभैधरेवसबज्यांन
भुवलेमित्रप्रवधले॥ कोनैदिनकूर्मलेवादरलाईआफनाअंडुमाचहाईसमुंडमाखेलाईनलेजांछ॥ कोनैदिनमा
वादलेपायामालेगेरनानाफलअम्बारिदिंदोरहेछ॥ तसैअन्योन्येप्रितिगारिरह्याकोथियो॥ वाहाप्रांत्त॥ येकदि
नविषेकूर्मिनिलेचित्रनागर्णलागिनु॥ मेरपुरुषतिवादरसितहृतिगरिमेरमायाछोडाउनलाग्यो॥ अवतिवाद
रकामुडुकलेजोनखाईसंज्ञोयंडुनेछैनभनियेतिमनलेचित्रनागारि॥ आफनाकूर्मक्षेडभनिदेभईन॥ हेस्वामिसग
भिभिभञ्ज॥ तसअर्थ॥ मैलेरुयायाकोकुरेखानेदेईभनिरकूर्मकहंछ॥ हेअस्थिहृयेतैकेवांसेसुमदिउलाभेवदाकूर्मि

निमंक्षो॥ हेस्वामि ते स्वभया तपाई कामित वादर को सुदुष्कि कियाने देई॥ तिरुका सुदुखान नृदियामे एये तमार स्वाको बालक
 दुई को हयाति मिलाई दिइला॥ इरा त्वारि फेरि कुर होई जाव सुभनि अम्बी ले भने को श्लोक॥ तत्को उपयार्न॥ कौनै यक
 भशासन विषे अघिले यक कुर पालि एये को थियो॥ ये कदिन विषे तस कुर करण मृग ले धपाई करण त्यायो॥ यो देवि आ
 यिले कुर को मृग गयो॥ फेरि यक दिन विषे मृग करण व्याघ्र ले धपाई त्यायो फेरि व्याघ्र को सिंह गयो तस दिन देखि
 तस सिंह करण आफ्र को राज सागरि पालि एये को थियो॥ ताहा प्रान्त॥ तस सिंह ले चिंत नाग रण लाग्यो यो अधी जिई जाल
 सस्र फेरि कुर तुल्याई लाभें नृदा को भयेछ॥ तस अर्थ॥ यो आधि मारि यो वन का एजा भै भुखले दिन काटला भनि
 चिंत नाग तुं लाग्यो॥ आफु लाई प्रतिपालन गर्ने अधी मारो भनि जादा तस सिंह ले चिताई आया को आघिले जान्यो
 र॥ श्लोक गरि आयाया॥ श्रीस्वामि स्वातं च भने को श्लोक गरि फेरि कुर को कुरे भयो॥ तस अर्थ॥ कुल मिल
 नरुने निवालाई उच्चान गर्नु॥ २३॥ इष्ट दिन धनं प्राये विद्याचार्य धरा श्रीये॥ श्रीं झोई व श्रीं झो भ्यां न कचित् प्रायवो
 नुत॥ २४॥ इष्ट दिन धनं प्राय विद्याचार्य थरा शृंगारे ईवश्च॥ इष्ट दलिइले इरात्मा ले दलिइले विद्या पाई आव
 स्त वा कदापि धन भुख गुन पाया तप नियान न पाईने॥ म्याल ले दिन प्रति मांछा पायो अरु कसे ला ले वान गरा

जस्तो॥ तस्को उपघ्यान॥ यका स्थलमा ऋषिले तपस्या गरि वरपाको थियो॥ तश ठाउँमा जसुक आयोर तश विच
सा॥ ऋषिले देव्यार आफ्ना वाकेको परिक्षा हेर्न निमिने॥ तस जं सुकलाई दिन प्रतिमा छाव सभनि भासि वी द दिंदो भयो
॥ तस दिन देखि जं सुकले माछा खांदो भयो॥ बाहो शांत्त॥ तस जं सुकले कसे लाई लेखे न गर्ने भयो॥ तस जं सुकले दिन प्रति
श्रीमा हो देवका वाहन सौख्या सित जुहन लाग्यो॥ यो जं सुकले श्रीमा हो देवले देव्यार को धर्म तस जं सुकलाई मसा
नपाव सभनि थाप दिंदो भयो॥ तस दिन देखि जं सुकले माछा पायेन॥ तस अर्थ॥ दलिइले लक्ष्मी आयाता पनि इए
त्मा ले विद्या पाया पछि कसे लाई लेखाए खुनै छैन॥ २४॥ सुर्वा नारे पदे स्त हितं वच्यदि वाहितं॥ हिता संरोड सका
स्ति च पिपलिको मृतो जथा॥ २५॥ सुर्वा मानिसलाई अर्ति नदिनु हित वचन भयो तापनि अहि नवचन भयो ताप
नि सुर्वालाई अर्ति नदिनु॥ हित वचन उ पदे सगभ्यार पिबु सो पंछि को गुड को फुल को नास भयो थो॥ तस्को उपघ्या
न॥ नर्मदान दिक्कोतिरमा येक पर्वत छ॥ तस पर्वत को फेडीमा बडो सालको रुख थियो॥ तस रुखमा गुड तुल्याई वर्षा काल
मा सुख संझु वस्थ्या॥ उपांत्त॥ निलकण्ठ जस्तो मेघले आकास सँवै छोको॥ तसै समथ मा पानिका धारा वडाव
डाव सँन लाग्यो॥ वडी वृक्षि भै ताहा सालको रुख मनि वाटेर हरु वरपाका थियो॥ ति वाटेर हरु पानिले भिजिन लाग्यो॥

जाडोले कामन लाग्यो ॥ तिवा दर लाई पंछि ले देव्यार पछि हरु भन लाग्यो ॥ हस्तवानुपादवा श्री ववुडी वानुवला
 वानर ॥ ॥ हेवा देखो हासा ता हात देखे न ॥ यो डला चुचो मान छ ॥ यो चुचो ले रापा तल्याई छ ॥ ये गुडमा भुषा सितवशिर
 ह्या ॥ ॥ तिमि होत पाई ले जुक्त भै करण का सिद्धये मान भै र ह्या छ ॥ यो पानि मा डख पाई छ ॥ घर वना येर घर मा वस भनि ॥
 पंछि ले भन्यो ॥ पंछि का वचन भुनि वा दर हरु लाई रिस उठो ॥ रिस ले देव्या ॥ वतासन लागने गुडमा वस्त्र पाये छ ॥ हामि
 लाई पंछि हरु ले निद्रा गछ ॥ पानि वस नतार हिजा वसति नु कोना सग हला भन्यो ॥ सितवा परित्रा ना गृह किं न भ
 विषेति ॥ ता हा पछि जसे पानि वता सर ह्यो ॥ तव कोण को गुड भड्काई दिये छ ॥ दुई जना टाटा को पाई लाई पानि मा
 रिकण रुख मा हुं राई राये छ ॥ तस अर्थ सुर्ष लाई उपदेस विना विचारै न बुझि करण अर्ति न दिनु ॥ २५ ॥ सुर्ष सनु
 दल मुं दे स्थो सुर्ष भवति नायक ॥ तथै वनिर्धन यां त्रि चंदु दस्त वचन ॥ तस्को उपव्यान ॥ जस्का सदा सुर्ष छ
 न तस को सेना को ना सहुं छ ॥ कोहि यक समये मा वा दर को सेना डल न जां न दा ये कई डार देव्यो ॥ तस ई डार मा
 हेदी चंदु मा को छा जा देव्यो ॥ अवई न लाई कस्ता प्रकार ले फिकने हो भनि सव वा दर ले मरोग या ॥ अंकु मिले मि
 कूं भंदर दी डी ये ला ॥ दोरिले फिको भन दा गुड मुग्राई दे ला ॥ तस अर्थ ॥ अवक सो गरु भन दा सहा हा साहु ति गरण

लाराया ॥ एक वगाल को मुख वा दर हे छ त स वा दर ले भन्या ॥ ते सो के हिरा मु प दे न हे र मै ले जु गु ति जाने को छ
ये काले पु छ र समा ति अ को जा व स ॥ ये सै ग रि पु छ र समा ति जानु र ॥ त ले पु ने चा हि ले त प क हा त ले टि पि ल्या
उनु भं र द ॥ स वै ले व टि या हो भ नू द ॥ ये सै ग रि पु छ र समा ति जां दा मा थि वा त व से ले ग हो भे था स न स के न छ
स वै ज ना ई डार मा स सि म न्या छ ॥ सु र्ग का अ र्ति मा वि चार ग रि वु फि ला ग नु प छ ॥ २५ ॥ हि नं वा च्ये अ हि नं भ
वा च्ये हि ता हि नं प द्मु भ ये भ वा च्ये ॥ कुर थ को ना म क लिं ड र जा हि तो प दे स डी व र प्र वि श् ॥ ये स्को ड प ध्या न ॥ को हि
ये क क लिं ड र दे स को कुर थ ना म ग न्या का र जा र ह्या छ ॥ ये क दि न स वै सै न्ये लि क रा आ पु छो डा मा थि स वा
र भै क रा सि का र ये ल न जां दा ॥ मं त्री आ पु सै न्ये दे सि छु ति आ ये छ नु ॥ ये क ज गा का न जि क मा पु ग पा छ नु ॥ ता हा
ये क आ स र्ज प नि दे व्या छ नु ॥ क स्तो आ स र्ज भ ने व डू ते मा नि स वा दु ला भ या का र ह्या छ नु ॥ ता हा ये क वि र व ल
वा नू भ या को ये क प रि उ त थि यो ॥ ता हा ये क सां त्री स्व स्ति न ग न्या र जा पु जा ला ई भ लो डू ने छे न ॥ त स अ र्थ ॥ व ति
स ल क्ष न भ या को ये क मा नि स मा न्या मा त्रे डू ने छ नु ॥ ते स्तो मा नि स यो ज्दा क ते पा ये न नु ॥ व ति स ल क्षे न को ता
हि प रि उ त मा त्र ह्या छ नु ॥ उन ला ई मा न्या छ नु ॥ त स अ र्थ ॥ हि त भ या प नि अ हि त भ या प नि वि चार ग रि वी ल

नुपई आफना जिय समपई ॥ आफले नवुहिया का कार्य नगर्नु ॥ विनायक वसे साग यो रवानियां नरुभयो
 थो ॥ तस्को उपखान ॥ यक दे समा यक दलि डवा ह्मण थियो ॥ तसवां ह्मणले काठको मुर्ति वनाया का विनायक
 पाया रघु रत्नाई स्थापना गयो ॥ दिन प्रति पुजा गर्दो भयो ॥ तसे पुजा २४ मेना पुजा गर्दो मापान फल केहि पाये
 नर तिवां ह्मणारि सायो ॥ विनायक वंचरले चिरुं भनि चिरुं लाग्यो ॥ तसविचमा विनायक डरयो ॥ आफना
 मुर्ति दर्शन दिया वरदान पनि दिया ॥ हेवां ह्मणति मिं करण दिन को १०० रूपे आको बल दिया भनि अंत ध्यान भ
 यो ॥ तसदिन देधि वा ह्मण धना शे भयो ॥ विनायक पनि दिन दिन पुजा गर्दो भयो ॥ बाहो ज्ञान ॥ त्यो वां ह्मण दलि
 इधना शे भया काहि म्या कि वा नियां ले ॥ आफना स्वास्ती दोउ भंदो हे अस्त्रिया कारण ले त्यो दलि डवा ह्म
 ण धना शे भयो भनूदा ॥ वानियां भंदो हे स्वा मित सवां ह्मण ले आफना घर को विनायक प्रतिमा वंचरले चि
 नु लाग्यो ॥ तसविनायक ले डवे दियो ॥ तसकारण लिवां ह्मण को करण धना शे भयो ॥ अब त्यो प्रतिमा तिमिते ॥
 चोरिल्या ई वंचरले चिरुं भनि ॥ धन मागु भनि उपदेस दियो ॥ एउटी माव ह्मण का घर वाट गयो सचोरिल्या यो
 र ॥ विहोने वंचरले चिरुं भनूदा ॥ गयो सलाई को धुँड्यो ॥ वानि आको मारीत या र भयो ॥ तववां ह्मण ले वा

लपायो हारो सक्षई जाई वरुते विंती गरी लाया ॥ हे प्रभू अज्ञान बुद्धी हिन भया को यो वनियों सजन छरु
॥ यसलाई केन मानुं छुं छुं से मागनुं हवस भनि वोल रा ले वरुते विंती गरी गरी सुले गरी सले वनि जा करु
आया गरी भया ॥ हे वानि जाये सवां हार लाई दीने का सये रुपे जा दिंथा आज दे छिं प्रान्त नै ले दिनु पर्छ
॥ भनि आया गयार वानियों ले हवस भनि ॥ दिन का सये रुपे जा वोल रा करु दिलाई दियो ॥ यस्ता उहसि
त दिंदा र वानियों को संपूर्ण धन ईत्यादि नष्ट भयो थो ॥ तस अर्थ ॥ अर्को लाई भयो मलाई पनि होला भनि क
र्म को रिस नगनुं ॥ २६ ॥ पि उनै चैव गृहिया न कर्म वो जान मात्मना ॥ विद्य गप प्रशे गप न वापियो निस्फल भवेत्
॥ २ ॥ अर्को ले भने का कु र ले आफ्ना विच मात्मन का वावा ॥ राजा ले लक्ष्मी विचार को निमित्त आफ्ना देस को
भुभा कर भने को वोल रा कपट सासु जांछ ॥ भनि उनियों ले लोक से ई प्रयां न भया को खि को करु को रस
भया का हव भयो रुप नि विवाह न भया को ॥ अर्को को सरि को लक्ष्मी न जांनु दछ भनि हिं डने त सवां हार वी ला
ई राजा का छो रि अछो रि को लक्ष्मी न दे यायो ॥ तस विच मा अछो डी अति रुप वंती भु न्द रि दे यो र आ फु लाई विवाह
गरी विंती गरी ॥ अछो डी का लक्ष्मी ला कि भल क्षे रा भनि अने था भन लाया ॥ हे राजे उह नुर को वनि को लक्ष्मी

॥१७॥

रा केहि है न॥ माहाअलसे नित नलाई नलाई यकादेस मारा भूमया॥ तपाई कारजे भइ होला॥ तपाई काजि
यमा वचनु पनिकठि न होला॥ हे माहा राज आपु ले जां नै कर भया दोष छ॥ तस अर्थ॥ अवड पाये गनु होला
भंदा राजा भंछ॥ हे थै हवां हरा मेरां जिये को रक्षा गरने॥ राजे भंछु नहुने उपाये के छ गारि छु भने मगर भंछु दां
वाह्य राजा भंछु हे माहा राज॥ अछो डिकरणाना अले कार को गहना भुषण गरि॥ तावा को संडु सवनाई संडु
समारां विनदि मां वहाई दिनु हवस॥ तपाई को जिवधन राजे को रक्षा होला कल्याण होला भनि पिपरित कुराग
रि देखाई दियो॥ ताहा राजा ले जिव राजे को रक्षा गरणी निमीत्रे॥ बंछु गाले भने जस्तो गरि नदि वहाई दिंदो भयो॥
वाहा प्रांत॥ अकी देस को राजा सिकार गयो को थियो॥ सुगवंदे लमारी नस कीय कभालु जिउ दोस माई ल्यायो॥
र नदिका तिर मापु गयो॥ ताहा नदि मायक संडु सवहाई ल्यायो को देख्यार कलुक मानियो संडु सलिये रहे
दां यक दिवे भुनद रि देख्यार तस कन्या थाई हुतांत्र भुनि॥ आनंद् भुनि आपु ले विवाह गरणी निमित्रे कन्या लि
यो॥ कन्या हा ल्या को संडु समा भालु हा लिवहाई दियो॥ आपु नान मार माजां दो भयो॥ वाहा प्रांत॥ तस कपति वि
द्या भंने बंछु गाले तस कन्या आपु ले विवाह गरुं ला भनि॥ चित्त थानि समस्त स राजा मगारि॥ सिधे हरुई न को ति

॥१७॥

दी

रमावश्याकोथियो॥ तशविचमासंधुसवहाईलयाकोदेव्या॥ अफोडिहोभनिथान्योरदुखमानभैसधुशलियो
रघरौसिखेहस॥ वाहिरेकोठामाएषिआफुभिन्नकोठामागैसधुसबोलिहेदी॥ भालुनिस्कोरतसंबांहराकराभालुले
चिथोदोभयो॥ भालुलेफहरयाकोवथालेबहराकराकरयाकोसिखेहलेभुन्यो॥ दहिलोउघारिहेदीभालुनिस्कीभा
गिजांदोभयो॥ तिबुंहराअवेष्टाभैरह्याकोथीयो॥ वाहाप्रान्न॥ सिखहलेनानाईपायेगारिवेष्टागरया॥ तसअर्थ॥ अर्का
कोअन्यथागदीमाआपुअन्यथाकुछअसतकोईकरगनुछैन॥ २८॥ मात्वमातोदरिद्रोपेदसवर्षभुबंधन॥ समुंदुम
कुमरांपुनकिंकिभविषेति॥ २९॥ जन्मकुंदैविजदलिद्रदसवर्षमाबंधनहोला॥ तस्कोमृत्सुसमुंदुकातिरमाकुंछ
अरुकेहिइनेछ॥ तस्कोउपयान॥ यकादेसकोयकमनुष्येकोजातकहुनेवित्तै॥ धनकोनासभैदरिद्रभयोदस
वर्षमाबंधनपायोतिमनुष्येतिमनुष्येसमुंदुमासुभयो॥ तसमनुष्येकाषपरमस्तकसमुंदुकातिरमारह्याकोथि
यो॥ वाहाप्रान्न॥ येकादेसकावानियावेष्टागराजांदा॥ समुंदुकातिरमापुणोर॥ तसषपरमाजातकमाजोभयाकोशोक
देव्या॥ कस्तुकमानिभंनलाग्यो॥ यतिविपतिभयापहुअरुहुनेछभनिलेखेकोरहेछ॥ अरुकेहुंछभनिप्रतिक्षाहे
नुभनित्योषपरलियोरपातपतंस्वरकोवथानगरि॥ भरियाकोभारिहालिघरमात्योया॥ आक्रअस्त्रिकरणदेवा

डूरा से को भा डामारा घूरो भयो ॥ वाहा प्रान्त ॥ येक दिन मावा निजा कि अति चित्र नागरी लागि न ॥ लाय कर वर को समुपति मै ले
 देख न पाई ॥ ते सय क धु कुरि मा हेरि पाई न आज पुरुष न भया को विला मा हेरु पयो भनि ॥ भंडार को देखो खोलि हेरि भई न ॥ ति पा
 त पतं स्वर ले वीर गयो को देखो हेरि भई न ॥ हे न्या र चित्र नागरी लागि न ॥ योता मेरा सोता का सिर का बपर हो ॥ को नति र्थ माले
 जानु भनि राखे को रहे छ भनि रिस ले धि च था च गारि ठि कि मा कुटी ॥ हाडी मा भुटि जात मा पि भिरु चर पि मा हिले दि ॥ वाहा प्रान्त
 ॥ वनिया आयो रहे दोष पर भंन लागे ॥ हे प्रये ये स भंडार को स दु स मा रा खे को का हा हालि स भंन दा ॥ वनिया कि अति भंन हे प्र
 ये स्वामि अरु शं म मेरा सोता को हा ड रा खे को रहे छ भनि चर पि मा हालि दि ॥ वनि आ भंन ते स्ते डने छ भनि लेखा को रहे छ
 रा ॥ अरु डने छ भनि लेखे को रहे छ भनि अति पुरुष ले आनंद गारि वर पा ॥ त स अर्थ ॥ ल हा ट माले खे को अरु कु मै ले मेत नु स कि न न ॥
 ॥ २ ॥ भुचिर त्वा धिर ताल छि मे व वा कुल लक्षण धर्म सिल चारि तं सो विंता ने व दि दे ते ॥ ३ ॥ भुचि अभा व कुल अन धर्म सिल ल
 क्ष्मी ल जा यति अति थाई डं दे न ॥ त स्को उप ध्यान ॥ य का दे स को व निया पिं डल नाम वनि जा थियो ॥ त स को पुत्र रत्न पिं डल
 भने को त स्को विवाह भया को थिये न ॥ वावा ले विवाह गारि दि ने समय भयो भनि आ फु लाई जो गये भया को कुल सिल रूप सो
 भाव हेरि ॥ अ की दे स को व निया कि पुत्री मा ग रा प राई आ फ ना म र्ज्या दा को वे हो रा गारि विवाह गारि दि दो भयो ॥ वाहा प्रान्त ॥
 डूरा न फकी वन भनि डूरी र को मा नि स ले संजुक्त गारि जां द ॥ विच मा व नां त्र मा पु ग पा र गी भंयो वा स व र पा त स र गी मा

सर्वेलाई निडा भयो **॥** तस विचमा चन्द्रमा उदये भयो **॥** तस डलहि उठेर को लुकमानि वृक्षे पर्वत हेरि **॥** डल्दी भई न **॥** तस विचमा येक
सिलाका पाहारमा येक वडारमा येक वादर पुरुष कारगारि ईडी जये गरिवश को देख्यो **॥** तस वनियो को पुत्री का अग्निले डाहाग यो
॥ तस वादर अलिंगना भोग गर्दि भई न **॥** तस विचमा सर्व मानिस उठि हेर्दा **॥** डलहि देखे नरु **॥** यो जगदा माये निपाये नरु **॥** सर्व
फर्कि आयो र वृतांत्र वाचा क ह्य **॥** रक्त पिङ्गुल वानिजा समेत आई यो जन लाग्यो **॥** तस विचमा ति वानिजा श्री निले वादर आ
लिङ्ग नागरि वश्या किर रक्त पिङ्गुल ले देख्यो र भन्न लाग्यो **॥** हे पुर्ये ते ए पुरुष त्यो होई न ते ए पुरुष मङ्गला हो केन वसि सुभनि
नाना वार्ता गरि फुल्याये र पनि आई नै भये नरु **॥** वानिजा को धर्मै वादर हानि वादर वस्दी भयो **॥** वादर आलिङ्ग नाग
रिवश्या कि वानियो पुत्री नि समेत वश्यो **॥** तस अर्थ **॥** त्रिजन थाई सिलस्वभा वधिर्जधर्म कूल लक्षे न भुचियति त्रिज
न सित कुट्टे न **॥ ३० ॥** माता चै का पिता चै व आव जोर पिपंछि ना **॥** अह भुनि वानि तस चरांतो गवा सनै **॥ ३१ ॥** हामि डई पंछि को
पिता माता य के हे **॥** मउत्त म पंगिउ त **॥** अखिले लै गयो तस पंछि कुट्ट चो ए डाल लै गयो भनि भु घाले गयो को थो क **॥** तस्को
उप ध्यान **॥** य को देस कार जा सिकार ये त्र जादा सुगल गादी मा येक देस मा पुग्ना तश देस का देखे मा य को घर मा सु
घा पालि राखे को थियो रे देख्यो **॥** फल ना घर होला भनि थान्यो रे **॥** विआम गरी भनि जादा तश सुघाले भन्न लाग्यो **॥**
आहो चो र आयो कुट्ट मार वाध भनि भने को अनेक छिइ वचन राजाले भुन्यो **॥** असाधु को घर रहे न छ भनि **॥** उद्यार दे

शभिन्नगयादेशमापनिमुधापाल्याकोदेव्यासाधुजनकोघरहोला॥भनितसमंरिडलविषेजादातशुधाले
 राजाकरादेव्याभंनलाग्या॥हेराजेंडकृषिवाहिपाठलागुहोला॥होवाकृष्यसनकोपवित्रगारिदिंदाभया॥हे
 कृषिवालबहुराजेंडलाईआसनहालिदेईभंनदा॥योवार्ताएजालेभुनिकलुकमानिभंनलाग्या॥तसमुधाले
 नानाछिडवचनभयो॥येसभुधालेआंदरकोनानामधुरकोवार्ताथानोभंदा॥मुधालेभुनिमातांचैवभनेकाश्रो
 कभन्या॥एजालेनिश्चयेहोभनिआफनारज्येमाजोंदोभयो॥तशअर्थ॥थानविसेषलेप्रशंङ्कविशेषलेभुपुत्रले
 कृपुत्रं॥३२॥रुडाकामबुरेभेरादोचपूत्रविलेम्बीत॥सर्वनाससमुत्पत्यअईतेजतिपंरिउत॥३३॥व्याधाकाछो
 राहुरुमाहाकालोभयेमनलाग्योसर्वनाशहुनलाग्यो॥अधनासगनेपंरिउतभन॥तस्कोउपव्यान॥यकोदेसमाव्या
 धाओफ्राछोरडईलियेरअहिजादामायाशाथापिवश्याकोथियो॥तशविचमामाझरिदेव्योरमहकाठोभनि॥
 रुषमाचहनेलाग्यो॥तशविचमारुषकाहागालेडईभाईलाईथामूननसकिहगाभाचिषसलाग्यो॥माहासबूदग
 रिकरायोरव्याधालेभुनारहेराजोंदा॥रुषकाहागालेथामूननसकिसमुन्दमाषशिमरांलाग्यो॥मेराकुलकोना॥
 सभयोअवसर्वनाशहुनलाग्यो॥येकछोरकोरशारानुपयोभनिचिंतनारि॥धनुकरालिल्लावलायभनिवाधना
 गी॥येकछोरलाईधनुकवांएलेहानिषशाईमांरि॥येकछोरलाईरुषवाटवलीईघरआया॥तसअर्थ॥सर्वनाश

ऊनुलाग्दा अईनासलेशास्येगर्तज्ञानिमनुक्षेभंनु॥३३॥यकाकिनैवकातव्यंयदिकार्जेसत्तेरपि॥यककटमात्रेण
ब्रह्मणजिवितेपुरा॥३४॥अशपुरुषकोसयेकोर्जभयातापेनियकलासनहिंनु॥येककटप्रसेङ्गायोरब्रह्मणको
पुराजन्मभयोथो॥तस्कोउपव्यान॥येकदेसमाब्रह्मणपरिदशजोदावाढमोजलेदविनिस्की॥स्थलमायकगंगा
स्थलभुमिमातापलेपिडीतभैरव्याकोब्रह्मणलेदेव्यारकहनालेजलभयाकोथाईमागईछोडीदिईभनिआ
फनापक्षोरकोक्षेईमावाधिलैजोदोभयो॥वाहाप्रोत्र॥वायेमायकवृक्षेकोछाहारिमाब्रह्मणवशपा॥थकाईले
वृक्षकोछाहारिलेब्रह्मणलाईनिन्दाभयोतशवृक्षेमायककौवावशपाकोथि॥तसवृक्षेमनिःकृष्णसर्पवशपाको
थियोतससर्पकोरुकागको॥अन्योनेषितिलेमित्रभयाकोथियो॥तसविवमाब्रह्मणलाईदेव्यारसर्पलाईभेछ॥हेमि
त्रतिमिरमेरामित्रभैरव्याकोथियोतपाईकोरूपाभया॥तसब्रह्मणकोआसोमलाईपुवावनुहवसभनिकौवाले
भंनुदा॥सर्पभंछ॥हेमित्रतिमिलाईसंयामानुपदेनमैलेअंझीकारगाया॥तसब्रह्मणलाईदशपारब्रह्मणमृत्
कभयोसर्पभंछ॥हेमित्रतमाईसाभयाकोपदार्थयानुहवशभंनुदा॥कौवालेतसब्रह्मणकोआवाधानभनिआया
तसविवमातसब्रह्मणकोपक्षोरमावाधिरुखेकोपोकादेव्यारफोईहेदीभये॥तसतसविवमातसगंगालेसर्व
कुरासुनिरव्याकोथियोरकोधभै॥निस्कीतसगंगालेतसकोवाकोघोटीसमाईभंछ॥अरेणपात्मापोंछितेएजि
उनाकोआसाभयामेरस्वामिवृह्मणलाईलाग्याकोविषहिकिदियाजियाडिडियाछोदोला॥तत्रब्रह्मणमा

॥२०॥

दीहैतेरापारागमाहलाभनूदाकोवाकोवाशभैआफनामित्रसर्पवोलाईदाभया॥हेमित्रतेरावांलरागाईजियाई
दिनुहवसमेरापारागदानदियाजावसभंनूदा॥सर्पलेआफनामित्रमालाभनूदाकोवांसलेविषहिकिदीयारवांल
राजियोईदियो॥वांलराजियापहुकाराछाडीदिंदोभयो॥वांहाप्रांत्त॥तिवांलरागईभीभुताकोधैरेवेभयोजाभनि
हेदा॥गंगतावाहिरनिस्कीवशाकोदेखारपानिमाछाडीदिंदोभयो॥तसअर्थ॥सयेकजैभयातपनिकतैजांनूदायकले
नजानु॥३३॥येयसिंहसमिसुरंसंभमाशिनिलीदेओ॥जातोशितोमंत्रमांनुछलभूमिछमि॥३४॥पुरघसिधमिभुमलेम
हेदछसतेलेमलाईछलगारालागिस॥मैलेजानिउ॥धूर्तभनिवांलरागलेमृगलाईभनेकोशोक॥तस्कोउपखाना॥
येकोदेसकावांलरागलेवनकोनजिकमागोछुरिएसेकोथियो॥तसवागिसयिकमृगलेगईखानुआईदोरहेछ॥ये
कदीनमा॥तसवांलरागलेवालिहेरांजांनूदा॥गोखानआयाकोमृगलेवांलरागआयाकोदेखोर॥धुरभूमिमाघसिध
सिंहैरिवस्दोभयो॥वांलरागलेमृगदेखेरशोकगर्दोभयो॥यस्येयस्येयसांवयेफेरपनिमित्रीघमावयसोकार
रांमैलेजानि॥यसोभनेकोशोक॥राजाकासाभामावसनेठाईसावांलरागलेलेधिगयो॥वांहाप्रांत्त॥यकादिनमात
सदेसकाएजाकुलगारानिमित्त॥नाईलाईअनेकराजेइवेदिईलाभैनिमंत्रीलेनाईलाईभंनोर॥नाईलेकुलगपि
राजाकरासाहलाभनिइवेकोलोभलेअंझीकारगभि॥आदिसेवारकादिनतससभामावसेवेठकमादोरिखोरगला
गो॥तसविषेरजाकातेजंदधिभयेभयोर॥इएईमंत्रीलेइवेदिईलाभनेको॥समहिछूरुंध्याईनलागो॥राजाकासु

॥२०॥

सहेदैतसविचमा ब्रह्मणलेलेविगयाकोशोकगजालेभनूदानाईलेभुन्योरा **आफुलेगर्गलागपाकोकर्मसितमि**
ल्योरा राजालेचिताईतेसनाईलेराजाकोपाईसमाईविंतीगर्गलागपा **हिसामिराजेनुमेरादोसकैनमंतीलेम**
लाईसिकायो मैलहनुकोचरणदेविदरमान्या **पापंगहभनिछुएचलावेनसकिनभनि** मंतीलेभनेकोकुरास
 वैएजाकेउभने मंतीलेभनेकोसबवृतात्रराजालेभुन्योरा **मंतीलाईसिकिलगारिनाईलाईसिरपाईदिभुखलेओफ**
नाराजेकारजाईगारिवश्या तसअर्थ **केहिभयोकाहिलेयेकोभयाशोकगर्नु** ३४ **उभाभ्यामपिकार्याथराजदारे**
नगंमते ३५ **उभौचपंछिनोजातोशशकिर्तकोयथा** ३५ **जडुकोर्जविषेरजहारजांनुदाधधानदमेभलाओडमि**
मानिसभैवादिप्रवादिमात्रनजानु अंतरभैजांनुदालेससवतिरुतित्रामरियो **तस्कोउपेयान** यकवनमाससेरि
 भनेकोपंछिथियो **तिपंछिआहागयोजनजांदा** तसपंछिकोगुडमातितरावस्मगया **तशविचमाससरिकराईआ**
ईहेदा आफनागुडमाअरुवश्याकोदेवुदाभंछ **अधिदेविवनाईवश्याकोमेरागुडमातैकेनआहावस्मसभंनुदा**
तेसोभनेकोतित्रालेभुन्योरा भंनलगापा **योलावणपहरयेतिथोकमामेराभंनुडेन** वर्यदिनसम्भभंनुदा
 तिडुईकोवादविवादभयोरा **अंतरलेपारगगई** हिंडभनिजानतयाभया **अवअंतरकआईगरुभनिडुईकावुरुगारि**
दधिकरणभनेकोविरलोअतिजानिमर्मसत्यबोलनेपापकेन पुन्येवंततिनसेईजाईभनिडुईलेअंतरवतिजांदो
 भयो **वाहाप्रात** तशविरलोलेतिनहरुआयाकोदेविधर्मपुन्यसत्यवादिभैवश्या **वाहाप्रात** तसविरलोथाई

आफना आफना विधान भन्या ॥ तस विचमा विरलो भंछ मवहिए दु काए भुं दैन ॥ मजी क आई भन आव भनि वोला
 योर तस विरलो ले आफना नजिक आवने वितिके दुई हात ले समाई सारियो ॥ तस अर्थ ॥ अंकुस लावन सकने राजा का हा
 रमा जादा वादि प्रत्ये वादि दुई मान्न जानु ॥ ३५ ॥ साधु मानु लगि तेन कार्य माने पिनि लेसा ॥ अपूर्वा जप्ति वं ध प्राप्ति
 तरे पत फल ॥ ३६ ॥ जनु वा के भने को न मानि दिन दिन वेला न हेरि न बुकि गित गाई हिं डो ॥ अव पूर्व वं ध न मिल्यो भनि
 जंमुख ले भने को शोक ॥ तस्को उ पयान ॥ ये को दे समाधो विया को एक गदा हाथियो ॥ तस गदा हा करण दुलाभा
 रियो कायार दुलो भयो ॥ देस वाहिर छोडी दियो ॥ तस विचमा जंमुख के क आहार खोजनु आयो ॥ तस गदा हा डु
 लो भया को देखि करुण लाग्यो ॥ वन को नजिक मागे डुखु वाहिरे साई दियो ॥ तस डुखु वाहिरे साई गदा हा मोटा योर पो
 छु भयो ॥ जाहा गया तापनि गित गाई हिं डो भयो ॥ जंमुख ले गदा हा करण भंछ ॥ तिमिके न गित गाई हीं डु द्यो ॥
 सेत का धनिले भुजा डुख पावला भन्या दिन २ भंनु दापनि न मानि गाई थ्यो ॥ ये क दिन वीसि सेत का धनि पाशो थोपिए से
 को थियो ॥ दिन प्रतिक हेँ डुखु मान भनि गित गाई गदा हा गयो ॥ पासा मापयो ॥ तस विचमा जंमुख ले देख्यो ॥ शोक ग
 या ॥ साधु मानु भने को शोक गरि भंछ ॥ सेल भने को न मानि गित गाई हिं डो को मेरु वन न माने को फल पाई सभन्यो ॥ तस
 अर्थ हित ले भने को वचन मानु पछ ॥ वेला वचन न हेरि गित न गावु ॥ ३६ ॥ वहुने पि माये न च पाप न निवर्तत ॥ आसा देयेति ड
 मेधात वक कर्कट क गहात ॥ ३७ ॥ पाप ले वर्ध गरि वध मान गे ला भनि ॥ एक व कुला ले सर्व नास गरि माछा खावु दा का

लोभलेगागदायाईलाभंदावकुलामरिगयो॥तस्कोउपयान॥यकअगोचलवनमायकतलाईथियो॥तसतलाईमाभनेक
माछोथियो॥तिमाछायकवुढोवकुलालेचिन्नागन्यामाछावानेउपायेगर्नेहोभनि तलाईकाक्षेउमागईवन्पा॥येकदिनमा
तसतलाईमावन्पाकोमाछालेदेयो॥माछासवैमिलिहृतकारगारिमाछाहर्लेवकुलाथाईस्वइछ॥हेवकुलाकेहेतु
केकारणलेरेईसुभंदावकुलाभं॥हेमतसेमारेयाकोकारणअरुकेहिहोईनयेसतलाईमा॥माछामहंभनिमसेवाला
सवैलेमतोगयाकोमैलेभुनिमज्राहआयो॥तसअर्थ॥तिमिहरुसवैमन्यामेराआहारसुकियोभनि तिमिहरुकोकष्टलेरेज्राभंदा
तसोभनेकोभुनिसवमाछालेज्रासमानिभन्नलाग्या॥हेवकुलातेसोहोभनेहामिहरुक्षाहुनेउपायेगारिदुगारिदिनुहवन्पा॥भ
निमाछाहर्लेपार्थनागन्यावकुलाभं॥तिमिहरुजिउनाकोईक्षामयांसमितविस्वासगर॥मिलेउपेदेसदिईलाभनिमुनु
क्षेकोअंगमेनभयाकोपोषारिदेयाकोछ॥मसेवालेनआईतसपोषारिसालेजाईलाभंदा॥माछाहर्लेचिन्नागनुला
ग्यो॥उचितभयासुभयातपनिभजनागर्नेपछि॥तमाहाप्रजियकोउडागर्नेअर्थगरुभनिआलोचनगारिभने॥हितिमिवकु
लाहामिहरुजिउनेउपायेगारिनुहंलेभगाईलेजानुहवन्पाभंदा॥तसवकुलालेअनेत्रपोषारिसालेजानभनि लेजांनुदे॥य
कस्थलमालेगिद्यानलाग्या॥तलेगारिदिनदिनेसमस्यादालेतसठाईमा॥माछाकोहाडपर्वतभयो॥तसविचमायकदिनमा
तसतलाईमामाछासकियो॥यकगंगालेभन्याहेवकुलामलाईपनिउडाईलेजाईभंदावकुलालेगंगटाकोपनिस्वादलि
उभंदावकुलालेहवन्पाभनितसगंगटालाईतसठाईमालेगिद्यानलाग्या॥गंगटालेचिन्नागनुलाग्या॥दुरात्मावकुलाले

ओफैलेवाईमाछाहुरुसवैनाशाग्या यतिदिनसम्पमाछासितविस्वासगारिमाछासवैवानुदाअवआफुसहैभनितशागंग
 टालेतशवकुलाकोघाँटिमासमाईमागिदिदोभयो॥ तसअर्थ आफुलेगयाकोपापदेबुदादेबुंदेलिपुतहुँछुभनिचित्रना
 गारिलोभनगर्नु॥ ३॥ येस्येधर्मधोजोनिजेसकधोजइवाचित प्रहृनोनिपापानिवेदालनामेतधुने॥ ३॥ जसमुनुक्षेलेधर्मकहे
 तुवोहोगारि आफुलासिलशोभावठाकिगुप्तगारिप्रकृत धर्मिकभैगयावेडालविगलोकोभमभंनु॥ तस्काउपेव्यान॥
 यकाठाईमासुसोधैवश्याकोदेव्या विगलुलेदेव्योरचित्रनागया॥ आफुलेवललेमाहंभनेसकिंदेन॥ धर्मिकभैकपठ॥
 लेमाहंलाभन्या॥ उपायेगहंभनिधर्मिकभैविस्वासगारिवाँडलाभनि॥ मुसोवस्याकोथाईमाजाईदिनदिनअज्ञानगारि
 कुसासनगारिअहिंसापरधर्मसर्वभोगविवर्जित॥ येधर्मनेचदिव्येनेदेतादिविदिता॥ ईश्वोकगारिवश्याअरुजिवनमानु
 पासुसुसमस्तउपभोगमुक्तछेडिपारणपदनगर्नु॥ तसअहिंसाधर्मलेसोगतजानपाईछ॥ स्वर्गतमादेवतासितनागये
 नभैवसपाईछभनि॥ नानाप्रकारलेअर्थगारिकथाहाभनिवश्याकोथियो॥ तसविचमासुसाहुरुलेभुनियोविगलोअधि
 करहेछभनिचित्रनागारि॥ तसविगलोकोतजीकजाईभंनलागेप्राप्तिलाईधर्मकथाहाकहनुहवसभनि॥ त्योविगलुभं
 छ॥ हेसुसातिमिहासिभञ्जुपभुजन्मअधिरसंसारमाअर्काकोघरभंङ्गगारि॥ अर्काकोमाभुलेपेटभगईखानेवेपार॥
 थियो॥ अवदेहसुत्तोऊनुपर्छइइनिग्रहगारिसमस्तउपभोगछाडीपरआत्मापुरुषोत्तमध्यानगर्नु॥ तसअर्थलेतमाहा
 प्रामोक्षहोलाभंनुदायोसुनिमुसाहुरुभैछ॥ तेसोभयाहामिहुरुलाईपनिपदमदिक्षादिमोक्षदीयाजावसुभंनुदा॥
 विगलोभंछेतिमिहुरुमोक्षहुनेभयासवैयकेदिनमाहुँदैनेदिनको२॥ ३॥ जनालाईदिक्षादिनिर्वानपठाईलाभनि

गुप्तथाईमालगि दिनकाश ३ थाई मुसा सवेथाईस को ॥ तस अर्थ ॥ आफना सिलसोभाव छैपिधर्मिक भै अरु सितवि
स्वासगारि अरु को जिवमार्ग अर्थमियस्ता लाई भंनु ॥ ३५ ॥ शास्त्र लिखि पितृ दृष्टा शृंगालिमान सक ॥ उपाये शुचि
शुचि रंकारि निरा सोना वगधेति ॥ ३६ ॥ सिमल को पुल देखि कए येक उपाय लेमा शुभनिथानि आसाले धेरै दिन उ
पवास भै अने वगयो ॥ तस्को उपव्यान ॥ येकवन मा जंनु कले आहार एषो जिहि दुदा ॥ सिमल को पुल फुल्या को देख
दा ॥ मा शुभनि चिंतन गारि ससलार थाई लाभनि आठ दिन सम उपास गारि ॥ इक्षेमनि वसिर ह्या को थियो ॥ पछि
फुल छिपि थुकि वता सलेव सायो ॥ शुगि हेर्दा मा भुरहेन छ भनि एरा सा भै अनिव आहार एषो जिवां दो भयो ॥ ३७ ॥ वरु भि
सहितो धूर्ते नर ममति मानि प ॥ का को वंनु का जंनु लणो छागतो यथा ॥ ३८ ॥ धेरै येक वा को गारि ज्ञानि जन लाई कृतमि
लि वा थो कुर भनि धाति वा यो थ्या ॥ तस्को उपव्यान ॥ येका देसमा कुर्यासन मा कुरि ले जज्ञ आहुति गारि
निमिंये वा प्राकि निल्या यो ॥ इति नजना मिलि येक जना ले भन्या ॥ यो वा प्राको मा भुखने उपा गरुं भनि ॥ तिन जना
तिन ठाउ वरपा ॥ कुर भनि तिन जना ले येक वा को गारि भन्या पछि ॥ कुर होला भनि छोडि जान ॥ भनि तिन जना तिने
तिर वस गय ॥ वा हा प्रा ॥ वां लण आ यो र भंन लाग्यो ॥ हे वां लण ति मि जलां वां लण कुरि ले केन कुर खो कि ल्या
यो भनि तिन जना येक वा को गारि भन्यो ॥ कुरि को मन मा कुर होला भनि ठानि ॥ वां प्रा छोडि स्माव गारि कुरि स्नानमा
गया ॥ तस अर्थ ॥ इति नजना मिलि साधु जन लाई विगारि सक ॥ ३९ ॥ प्रतिस्थापि कृत दोषं सुख सांयेन नु वेति ॥ रथ

कारनिगभार्यासंजालसिलसावेरेना॥४॥प्रदक्षेगारिकरापनिमुखकरासानुसुफासलेबुकाईदासांनगरि
 सेनेसगराईनईछ॥कर्मिलेआफनास्वास्तीकोदोखदेवृंदेदेवृंदेसात्रकोसाबुवचनभुनि॥आफनाअस्त्रिजार
 करावोकिगदगदभैहासिकितनगदोभयो॥तस्कोउपस्थान॥यकादेसकोइधकर्मिकोस्वास्तीअतिभुनंदीरिथी
 यो॥परपुरुषसितगुप्तलेवशपाकिरहिछस॥तससांनदयाकोदेहिलेतसस्वास्तीकोवेहोएहेननसकिवटयादो
 भन्नलागा॥हेभाईतडास्वास्तीलेपसुपुरुषसितवोहरांलागाकेचस्त्रिभयो॥बुहिहेरभनिवारंवारभन्योर॥
 तडावतयालेकेहोभनिप्रदक्षेगारिहेछुभनि॥आफनाअस्त्रिकराभन्नलागा॥हेपुयेमपरदेसकाजगणीजोछू
 सामललियोरगयो॥अनेत्रवारआफनाघरआयो॥आपुभन्याकायातमुनिलुकिरहंदोभयो॥वाहाप्रांत॥सा
 जभयोरतसवतयाकोअस्त्रिलेआफनापुरुषपरदेसगयोभनि॥निश्चयेमानिडुतपठाईजारकरावोलायो॥गोडा
 धुईकराकोठामालगि॥यातामावसायो॥अनेकमाछामाभुघावाधिईदालचिनिपकवाननानापदार्थईशा
 भोजनगराई॥पाराभुपारिखुवाई॥चंदनचुवाफूललेशुगंधलेलिपीतगारिकामकीयागदिभई॥तसविचमातसवतया
 लेचिंनगारोलागा॥हितलेरुगेवोल्याकारहेनछूमसांदिनथा॥पायात्माहरुकोयोमइदतिरहेछ॥अवईनहरुकोनि
 डाऊनेवितिकेकाइदछुभनि॥यातसनिवसिरहाकोथियो॥तसविचमातसकिअस्त्रिलेजारथाईभंसे॥यसवेनामीमरा
 पुरुषआयातिमिकेगहलाभंदा॥जारभंछुयसयईलेकादोबारमाहंलाभंनुदा॥तसअस्त्रिभंनुदिभई॥उनेकाअंनवा

ई उनै का से ज्या मा वसि उनै का अस्त्रि संभोग गारि उनै लाई मारने ॥ यो जु की धर्म त मो भं नू दा जा र भं छ ॥ ते सो ॥ ते मै ले नि नू
लाई मा हा आ दा गारि पुजा गहू ला भं नू दा ॥ त स व न या ले भु यो र चि त्त ना गारि ला ग्या ॥ ध नू दे र मे रा स्वा स्ती म दे धि क
रु गा भ या कि मे रा जि उं ह र ए गार नू भ नि अ ति सं स ये भ या कि र हे छ ॥ त स पु रु ख ले प नि म दे धि द या क रु गा ग छ भ
नि म न ले चि त्त ना गारि ॥ ध नू दे र ति मि ह रु भ नि नि स्की ति मि ह रु ले भ ने को जु गु ति हो भ नि ग द ग ड भै हा सि आ पू र्वा
स्ती र जा र व र पा को को ठा मा जा ई चि त्त ना गारि भ या ॥ त स अ र्थ ॥ सु र्य क रा प्र त थै ले दो ष दे दू दे षुं दे सो ना कु र ले प नि
पु सु फा सु क रा ग या सु सि गारि सां त्रुं छ ॥ ४० ॥ य क का र्ज थि नो भू त्वा जा चै वै त्व जु ग ड तं ॥ य दा वि दि ग तं प्रा प्त स दा व ये
भ वि षे ति ॥ ४१ ॥ का ज का म वि षे स प द वि प द हो स ॥ को नै का र्ज जां दा गारि ये कै वा के ग दा मा का ज सि दू रा यो थ्यो ॥ त स्को उ
प ध्या न ॥ ये कां था उं मा व्या धा ले पा सो था पि रा ये को थि यो ॥ त स पा सा मा रा ये को चा व ल दे धि आ का स मा ड ड ने परे वा डू ई
ले दे व्या र सा न जां दा ति परे वा डू ई ति पा सा मा प या ॥ वा हा प्रां त ॥ ये का ले भं नू ला ग्या य स्ता का ल पा सा मा प रि प रि हि
ज्य ॥ अ व ति मि र मे रा म र्ने स म ये आ ई प्रा प्र भ यो भ नि भं नू दा ॥ अ को परे वा भं छ अ व ति मि र म जि उं ने उ पा ये ग रु ये
कै वे र हा मि डू ई ले रु का रि प्रा क र्म ले व ल गारि ॥ यो पा सा को कि लो उं वे ति ले जा उं र उं डा ई ले जा उं र ति मि ह मि ता ठा
उं डी ग या प छि व्या धा ह रे स मा नि फ र्कि जाला वा हा प छि ॥ मि रा पर म मि त्र ये क मु सो छु ति नू दे र जा ई पा सा क ठा उं
ला भ नि भं नू दा ॥ त स को स ले प नि ई छ लो भ यो र ई व ज ना ये कै वे र गारि पा सो स मे त उं डा ई ले ग यो ॥ ता ठा ग यो र व्या

धाघरफर्किगयो॥ वाहो प्राज्ञ॥ तिपरेवाहसुसाथाईगयो॥ पासाकटाईघरजांदोभयो॥ तसअर्थ॥ अतिभयाकोमानिसयके
 वाकेभयापछिकेहिकोजेभयातपनि साधनागनुहुन्छ कजेसिहुन्छ॥ ४२॥ प्रदक्षेवंचितवदिभललंकविदंगना॥ आवलि
 गवतयारजरिभूतारपरितोषित॥ ४३॥ कोथाउकोअखिलेपुरुषकराप्रदक्षेदोषदेखाईजारसंझुआलिङ्गनागरिषसित
 ल्याईरुकायोथ्यो॥ तस्कोउपयान॥ येकोदेसमापुरुषयकपुरुषकोअस्त्रिवंचितावतिअतिभुन्दारिथियो॥ तसअ
 सत्रीलेपरपुरुषसितवश्याकिथिईन॥ एकदिनमापुरुषनभयाकोवेलासाजारबोलाईकराभंनुदिभईन॥ हेभुन्द
 रि॥ तिमिसभयोअनेकतिमिसितशृङ्गारविनोदगरुला॥ अववगेचामाजाईविनोदगरुहिउत्योवगेचामाआपको
 हृदयेमनिवसिकामकीयागरुला॥ हिउभनिआपकोवनविषेजाईकीयाकामभोगविलोसगदिभईन॥ तसुविच
 मात्योपुरुषघरमाजाईहेदीआफ्नीअखिदेखेनरुखेजनगयो॥ तसविचमातसअखिलेआफ्नापुरुषआयाकोदेखि
 जारकएलुकाईआफुयकेलेआपकोहृदयेमनिवसिरहिन्॥ तसहृदयमापुरुषआयो॥ भन्नलागोहेअखितिमि॥
 घरमाभयेनरुतिमिअनेकथाउमाखोजिआज्यूतकिनयाहावह्मआईसभनिपुरुषलेभंनुदा तसअखिभंसेहेसा
 मिआपघानभनिआयाकोरुभनिभंनुद॥ पुरुषभंछुआपघानमनभयामैलेदिनेथीज्यूभंदा॥ अखिभंनलागि
 न॥ तिमिलेल्याईदियाकोघाईसंजोषभयाघरेवसिघानेथिआमआफेरिपिघाउलाभनिआयो॥ अवमआपकोहृ
 दयेचढिआपतिपुद्गुतिमीआहिवसभनिआफेरुखचहिआपतिपुनलागिन्॥ तसविचमारुखमावसिपुरुषकराभंसे॥

हेस्वामितवामर्यादातेसोपरहेछ॥मिलेदव्यांपरअस्त्रिवोलाईसंभोगगदौभनिचोडेचोडेभंरुदिभईन॥तसपुरुखलेआ
क्रोपुरुखलेआफपरअस्त्रिसितवश्याकोनिश्चयेछेन॥नानाप्रकारलेकयाकष्टगारिकस्तुकमानिवश्या॥वाहोदेखित्वाभीभं
क्षे.मवलंरुहेछे॥तयाईरुखचठिआवनुहवसभनिरुखचहाई॥आकुड्योआईरजारवोलाईपुरुखलेदेवाईकरा॥भारमि
तविनोदगदिभईन॥योवेवहारहीपुरुखभंक्षेकेआसने॥मजहारयिअरुपुरुखसितविनादगक्षेभनिभन्यो॥अस्त्रिभंक्षेजा
रुलाईभगाईपठाईभंनलागि॥हेस्वामितिमिआफेलेअधिपरअस्त्रिसितसंभोगगारि॥मयतिनिस्कराकितकलहदिये॥म
यकलेवश्याकिछ॥हेनुआवनुहवसभनि॥अनेककयाकष्टगारिभनिरुपुरुखभंक्षेमेलेतानिश्चयेतिमिहइजनावश्याकोदेव्या
आहाभुमिगुनलेभयोभंनूदापुरुखभंछ॥हेपुयेतेलेभन्याईव्यक्तहोभुमिकागुनलेभयोहोअवधरजाईभनिघरगयो॥तसअर्थ॥
अस्त्रिजातिलेधर्मकोडिहुयेलेपुरुखसजनभयोरप्रदक्षेदेवाईवुझयो॥४३॥सबूवलावलजात्वाकर्तव्येनुप्रवेसमाजारेमुषि
कोवंचयेछ॥४४॥सनुकोवलकुंदानकुंदावुहिसबुथाईपसिघुश्रीमुसालेविरलोकगारशागचोथ्यो॥तल्कोउपव्यान
यकाठाईमायकमुलाडुलावाटनिस्कारआहारयोजनलादा॥पाडीरिलेदेव्यारलगाही॥त्यायोभतसविचमाचिल
लेपनिमुसादेव्यारघुमुनलागो॥योचिलघुमेकोदेखियोमुसोकाहाभागोभनिअंदोलले॥जुनाकोआसामायोसा
रिचिन्नगारिवस्दा॥याधालेथापिराखेकापासामापरकोविरलुदेव्यो॥तसमुसालेतसविरलुकोनजिकमाजाई
लात्योपासामापरहेछ॥तसलेमेराणहरणगारीसकनेछेन॥विरलुकोदरलेचिलडडीभागिजालाभनिचिन्नना

गारि विरलु को न जी क मा जाई वरपा ॥ ता हा विरलो देखि चिलर न्याई रि भा गि गयो ॥ ता हा विरलु भू हेति मि मु रा
 भानि ज तो वंधन ति मिले का टि फु काई म कं रा र क्षा गर पा सा फोई भगाई प ठाई भं नू दा मु सो भं छ ॥ पा सा को त न को जी
 गर छैन के न भने ॥ ते रा भक्षे म ते ले म कं रा भक्षे गे ऐ ला कि ति मि सित वि स्वा स ग रं स के न भनि भ नू दा ॥ त स विरलो भं
 छ ॥ त स पा सो ले ते त रा स मो लु पे दे न ॥ ति मि न बा ने अ रां स्ये क या क ह ग रि ध र्म दि ई ला भं नू दा मु सा भं छ ते रा स ने ले म मां
 दे न ॥ व्या धा ले पा सा का ति दि या के घाई ला भ न्यो रा ॥ विरलु भं छ ते सो व च न न ग र ति मि मि त्र ज्ञा नि गो त्र वंधु मे रा प्रा
 रा दा ता ति मि मा न्य यो स वै ह त्या म कं रा ला ला भं नू दा ॥ वा हा उ पां त्र मु सो भं छ ते सो भने अ लि क वा र प र्य भ नि भं
 नू दा ॥ त स वि च मा व्या धा ध नु कं सा ति र जाई विरलो हां जा को अं डी का र ग रि आ यो र न नि क आ ई पु र दा वि ति के
 पा सा का टि विरलो भगाई प ठा यो ॥ वा हा उ पां त्र ॥ मु सा वि व ल मा प र्यो वा हा देखि त राई चिल ले ॥ त स विरलो लो ले
 अं त्र गाई मा भु यो जित् पाई मु सा को वि व ल मा जाई वो ला यो ॥ हे भा नि ज ते ले रा न्या को उ चित ले यो मा भु त लाई सु
 वाई ला भ नि ओं ओं वा हि र नि स्की भ नि वो ला यो ॥ वो ला या को मु सा ले थु नि मु सा भं छ ॥ वा हि र नि स्का न स कि ड ल
 रा दि यो ॥ ते सित वि स्वा स ग रि म नि स्का न स की न ॥ म शो क राई भु न ॥ क ल्प या छार वि ति सं धि आ त्मा ने यो न र क्षे
 ति ॥ स र्व नि ध न मा प्रो ति सि हा हरि न का ये था ॥ ४५ ॥ को ने पु र स ले आ क्रा आ त्मा र क्षा ग रं म न न भे वै दि सित सं धि
 ग र्दा मा ॥ हरि रा मृ ग ले सिं ह सि त सं धि रा न्यो रा ॥ हरि रा मृ ग को ना स भ यो भं नू दा ॥ क सो ग रि हरि रा को ना स भ यो थ्यो

भनि विरलो ले भनूदा ॥ सुसोकहं छु ये कवन विषे अनेक हरिण मृग वश्या को धियो तसवनमा ॥ अने ववरा देखि सिह आई ह
रिण मृग सो जन उच्चाटन गरि लायो ॥ वाहा देखि हरिण मृग सबै वटो लिस सभारण गरि लायो ॥ तिमि हा मिये सेवन
मावसौ ॥ हुला देखि भजना गरि जो गये हो तस सिंहराज को भजना गरि अरु कसै को जो विमन गरि ति नूले तिमि हा मिला
ई दयागराई वश्या भनि जस्यु क दारि गरि सिंघे राजसित संधि गरयो ॥ वाहा प्राज्ञ ॥ मृग सबै ले विस्वास संधि गरि सक्या
पछि ॥ सिंहराज नदराई सो छु नद ले हिंडो भयो ॥ वाहा देखि सिंह ले जति फेला पायो भक्षेन गरि लायो ॥ वाहा प्रा
ज्ञ ॥ मृग जो भया को सबै मिलि जस्यु कथाई गयो र भन लायो ॥ हे जस्यु क हा मिल्नु उनको अग्र देण जिके माजो ॥ उन ले
माछु न यंस अपसन किन भयो उन ले भक्षेण गरि लायो ॥ सबै को नास होला भनि दराई ॥ सबै को नास होला भनि हा
मिहरु तिमि देखि आया ॥ तिमि हा र गरि र से को भयो र हा मिहरु को भये छैन भनूदा ॥ जस्यु क कहं छु मै ले विंही रा
हुला भनि सिंह वश्या को ठाई मागे सेवा गरि भयो ॥ हे स्वा मि सिंहराज ते सो नगनु हवसु ॥ ति प्रो भये ले मृग हरिण भा
गन लायो भा गे पछि माहा क हले खानन पाई दुख होला ॥ अब मई पाये गरु फि की न मां नु हवसु ॥ तिमि ले मां या को मृ
ग को मां भु मलाई पनि दया हवसु भंदा सिंह भंछु न ॥ हे जस्यु क ते ले गन्या का उपाये ले मा भु छु खाव भनि मा भु बुवा
ई पठाई दियो ॥ वाहा देखि मृग हरिण वश्या को ठाई मागे भन लायो ॥ हे हरिण लोक हो मै ले विंही गरि आ न्छु ॥
अव देखि अघी जो मा रियो थ्यो ॥ आप्ना २ अपराध ले उन हड् म न्यो भव देखि उ प्राज्ञ वेला वसत न बुकि हो र सिंहे को

॥२६॥

पासमान जानु ॥ मजाव विना अपराध ले अपराध न भेई न ले माने देन ॥ न डराई भनि नाना बहले विस्वास गारि थापि राखो ॥
॥ वाहा प्रांन ॥ हरिण मृग दिन का २॥३॥ दुईतिन गारि सिंहे ले खाई सकी ॥ तसे ते गरी क भनि मुसाले विरलु करण वाहा दे विवे
रै वै पंथं दामा पनि निस्केन ॥ विरलु आफना थाई मागे यो ॥ न स अर्थ ॥ मनुको बल न ईदा यी सधु श्री मुसाले गयो ॥ गारिका
जसा धन न गानु ॥ मनुको बल भया को वध तमा ॥ मनु मित विस्वास न गानु ॥ ४५ ॥ म विस्वास न पुर्विरे धिने बुद्धि बहे मिय स मुगंत
मुको को ये लिते न कृता सने न दग्ध गुहा या वद लुक पूर्ण ॥ ४६ ॥ पूर्व विरे धि स मुसित मित्र संको धर गि आया तापनि
विस्वास न गानु ॥ पूर्व विरे धि मित्र संगंत ईदाले डलुक दग्ध गारि को बाले मारि दियो ॥ तस्को उपघ्यान ॥ ये कष्ट दो मा सं
ध्या से ये नम ॥ काग सवे वदुलिर हृदा यक चिरं जिवि भने का को बाले भन्ना लाया ॥ हे काग लोक आज का एत मा डलुक
सचै ले ति मिहा भि सवे मार्ग आछो भंनुदा भने ॥ तस्को के उपाये गर्ने हो भंनुदा अंको काग भंनु ॥ तस्को उपाये अछ ॥
केहि छैन संधिग न्या हो भंनुदा चिर जिव काग भंनु ईदा ता ते सै हो तर कर्म ले ग्या को सनु भया केहि का मले भाफना
वचने ले ग्या को सनु सित कसे मारि संधिग हं भंनुदा ॥ कसो गारि वचने ले ग्या को सनु भया पुर्विलोप छी जाति को ए
जो छैन नर्ये सै विना निरा कर गारि नवलु ॥ भनि सव ईपं छि मिलि मतो गदा ताहा को नै ले भन्या डाफा करण एजा दिई ला
भन्या कसे ले गृध करण एजा दिई भन्या कसे ले मजुर करण एजा गहं भन्या ॥ तसे आफना ३ पथे हे दी निष्ठा गरी सकेन नर
॥ इति नै लाई एजा गरी न भे करण ॥ अवगं भिर जाति डलुक एजा गरी भनि ॥ निध कर गारि एजा सभा तयार ग्या ॥ एजा

॥२६॥

२७

अभिसेवगर्गलागो॥ तसविचमातडाहासाजातिहुं॥ चकलेचनभनेकोकागलभन्या॥ तोडलुककराजाईदिया
हमिहुरुमादीन॥ तलोभयेकरपुर्तभियाकोराजानगुन॥ अकुलस्यमुखयेकुलयेचकथंभवेत॥ हेदीमाभसंकरमुनि
रिसंदाभातेस्कोमुखकसोगारिहेनुहोलाभनुदा॥ विवक्षेरुपरजागरेनतेसेवचनलेगयाकोसत्रुभयो॥ तिलासत्रुश
रुकसोगारिसंधीगरुभनिभनुदाविवक्षेरुपरजागरे॥ तसेवचनलेगयाकोसत्रुभयोतेलासत्रुसितकसोगारिसंधी
गरुभनिभनुदा॥ दुडुडुभनेकोकागलेभंछुडलुकमार्नेउपायेमगद्धुभनिअंडीकारगारि॥ आफूसंपिरेविवक्षेगतिपौ
समेवेआफुलेडेलेडलुकहुरुवशपाकाटाईमाजाईभंनलागो॥ हीतिमिडलुकतिमिहुरुवशपाकोगुराप्रश्नगदी॥ मि
राजातिकोवाहुरुलेमकराविपक्षेगारियसहवालगरिपठायो॥ भवतपाईहुरुकासरराआजाराक्षगनुहवसभनिभे
नुदा॥ डलुकहुरुलेहोभनिथानिविस्वासले॥ मित्रदालालाईराखुदेभयो॥ बाहोपांन॥ तेसेकोवालेडलुकवशपाकोरुघमा
गुडमाधेरैप्रज्यात्रहोरपातवटोलिकरा॥ डलुकवशपाकोरुघमाआगोलाईडलुकसर्वैअगिनलेदग्धगरिमारि॥ को
आफनाथाईमाभागिगयो॥ तसअर्थ॥ पूर्वविरोधिसत्रुसितमित्रभनिआयातपनिविस्वासनरानु॥ ४४॥ एवीस्वस्ति
दिवास्वस्तिमहुदिनशिता॥ स्वस्तिभूयातुभवेतनिमैस्वस्तिसर्वदा॥ जसमनुक्षेलेयोतंत्राव्यानधारनगारेस॥ कहो
सुशुनोसुयोतंत्रोधारनगारेस॥ कल्यानहोलाएवीभयोदिनभयोमध्यानभयो॥ कल्यानभयो॥ ॥ इतिश्रीननुत्रा
व्यानकथाहोसमाप्त॥ ॥ शुभ॥ सम्बत् १९६४ सालमार्गवदी ५ ऐज २ तसदीनवाहुविशेषवास्तव्येदेविवाहाडुरजोति

लिखितमनुस्मृत

२७

આશા સરસ્વતી
2355
ASHA ARCHIVES

ASHA ARCHIVES

